AZTAG
JOURNAL ARMÉNIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Liban

Directeur - Propriétaire
HAIG BALIAN

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ
ՍՈՒՐԻԱ տար. 425, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 225 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄ. տրկ. 6, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 4 տոլար
Տնօրէն-Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ

ԱԶԴԱԿ

ԵՐԿՕՐԵԱՅ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ازتاك
جريدة سياسية ادبية اقتصادية

ՇԱԲԱԹ 20 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932
ԶԵՌՔԷ ԶԱՏԸ 3.50 Ս. Դ.

Ե. ՏԱՐԻ | Ամէն առաւօտ պէտք է ըսել թերթիս տնօրէնին հասցէին | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ՝ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | Չհրատարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր | Թիւ 129 (574)

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԱՆԿՈՒՄԸ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՓՈՔՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ ՇԱՀԱԾ ԾԵՐԱԿՈՅՏԻ ՄԷՋ

Ո՞վ պիտի կազմէ նոր դահլիճը

ՓԱՐԻԶ, 16 Փետր.— Նիստը բացուեցաւ ժամը 15ին նախագահութեամբ Պ. Լըպրէօնի, բազմաթիւ հանդիսատեսներու ներկայութեամբ։

Ներքին գործոց նախարարը ներկայացուց Երեսփ. Ժողովի կողմէ արդէն քուէարկուած ընտրական բարենորոգման վերաբերեալ օրինագիծը, յետոյ, նախագահը կարդաց Բէյրօնէի հարցապնդման բնագիրը։

Հարցապնդումի համար որոշուելիք Թուականին մասին խօսք ուզելէ յետոյ, Պ. Լավալ բեմ բարձրացաւ և ամուր ու յստակ ձայնով մը պահանջեց որ հարցապնդումի շուրջ կատարուելիք վիճաբանութիւնը յետաձգուի։ «Չեմ ուզեր, ըսաւ ան, վիճաբանութենէ խուսափիլ, բայց այս տեսակ վիճաբանութիւն մը բանալու ժամանակը չէ հիմա։ Այս պատճառաւ է որ յետաձգումը կը պահանջեմ և կ'առաջարկեմ 26 փետր. Թուականը»։

Պ. Մարսէլ Ռէնիէ պահանջեց անմիջական վիճաբանութիւն մը։ 26 փետր. Թուականը ձեռնբարձ քուէի դրուեցաւ բայց արդիւնքը կասկածելի լինելով ձեռնարկուեցաւ հրապարակային քուէարկութեան։

Տրուած քուէները համրուելէ վերջ հաստատուեցաւ թէ 26 փետրուի յետաձգումը մերժուած է 134 քուէի դէմ 155 քուէով։

Պ. Լավալ խօսք ուզեց և ըսաւ. «Ֆրանսական պատուիրակները պարտաւոր են, անշուշտ, վաղը, յայտնելու Ֆրանսայի տեսակէտը։ Լօզաննի պարագաներու առջև, կը դիմեմ Ծերակոյտի խղճին և կը գործածեմ իմ ճշգրիտ իրաւունքս. պէտք է որ Ծերակոյտն ալ այդպէս գործէ: Ձեզ կը մնայ ընտրութիւն ընել կիրքերու և երկրի շահին մէջ»։

Նախագահէն պահանջուեցաւ հրապարակային քուէարկութիւն կատարել և վստահութեան խնդիրը մէջտեղ դրուեցաւ։ Քուէները բացուեցան ժամը 15.30ին։ Համրուելով, տեսնուեցաւ թէ կառավարութեան պահանջը մերժուած է 134 քուէի դէմ 157 քուէով։ Կառավարութիւնը պարտուեցաւ, ուրեմն, 23 քուէով։ Պ. Լավալ և իր աշխատակիցները ժողովասրահէն քաշուեցան ընդհանուր լռութեան մէջ։

Պ. Տումէրի աշխատանքները

ՓԱՐԻԶ, 17 Փետր.— Պ. Տումէրի կողմէ ձեռնարկուած խորհրդակցութիւնները բաւական առաջ գացած չեն վերջական եզրակացութեան մասին ոևէ գուշակութիւններ ընելու համար։ Կը թուի թէ գաղափարները կը համաձայնին երեք կէտերու վրայ.

ա) Ֆրանսական արտաքին քաղաքականութեան պահպանում մը այնպէս ինչպէս Ժընևի մէջ պաշտպանուեցաւ Պ. Պ. Թարտիէօ և Փօլ Պօնքուրի կողմէ.

բ) Պիւտճէն երկու ժողովներու կողմէ քուէարկել տալու անհրաժեշտութիւնը ներկայ նստաշրջանին լրանալէն առաջ.

գ) Երեսփոխանական ընտրութեանց Թուականը չափազանց ուշացնելու անպատեհութիւնները։

Ինչ որ ալ ըլլայ, Պ. Տումէր կը փափաքի արագ կերպով լուծել տագնապը և անհաւանական չթուիր որ այս երեկոյեան իսկ իր քով հրաւիրէ պետական մարդ մը որուն պիտի յանձնէ նոր դահլիճը կազմելու պաշտօնը:

ՓԱՐԻԶ, 18 Փետր.— Կեդրոնացում, հաշտութիւն. ահա այս բառերն են որ այս առաւօտ շատ կը գործածուին խորհրդարանի և ծերակոյտի նրբանցքներու մէջ և Էլիզէի Ապարանքին առջև՝ Պ. Տումէրի կողմէ հրաւիրուած անձնաւորութեանց կողմէ։

Պ. Բէնլըվէ պիտի կազմէ դահլիճը

ՓԱՐԻԶ, 18 Փետր.— Պ. Տումէր Պ. Բէնլըվէի պաշտօն տուաւ կազմելու համար դահլիճը։

ԹՐՔԱԿԱՆ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄՆԵՐԸ

ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ ՀԻՒՍ. ՍՈՒՐԻՈՅ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

Մեծ ուժեր Հաճըլարի շրջանին մէջ

Ստոյգ աղբիւրէ մը կը տեղեկանանք որ Հիւսիսային Սուրիոյ սահմանին վրայ, Թուրք կառավարութիւնը կը շարունակէ զինուորական համախմբումներ ընել։ Մանաւանդ Հաճըլարի և Քիլիսի սահմաններուն վրայ կեդրոնացուցած են մեծաթիւ զինուորներէ զատ պատերազմական պիտոյքներ։

Այս համախմբումներու և պատրաստութեանց պատճառ ցոյց կուտան իրենք, Թուրքերը, մաքսանենգութեան դէմ մղուած պայքարը։ Բայց ձեռնհաս շրջանակներ այդ պատճառաբանութիւնը կը նկատեն պարզ պատրուակ մը և կը գտնեն որ Թուրք կառավարութիւնը յետին դիտումներ կը հետապնդէ։ Շատ ուշագրաւ է Հաճըլարի շրջանին մէջ այս համախմբումը, այն պատճառաւ որ Ալէքսանտրէթի սանճագին շուրջ Թուրք թերթերու և քաղաքական շրջանակներու մէջ վերջերս գայլի ախորժակներ արթնցած են։

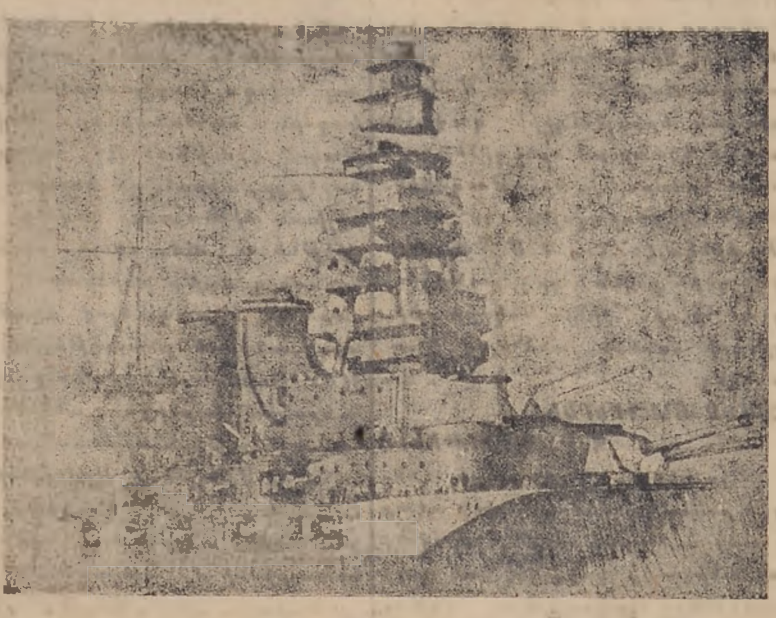

Ճարոնական «Նակաթօ» յածանաւը որ կը ռմբակոծէ Շանկհայը

ՉԻՆ-ՃԱՊՈՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՃԱՊՈՆԻ ՎԵՐՋՆԱԳԻՐԸ ՄԵՐԺՈՒԱԾ

ՍՈՎԻԷԹ ՌՈՒՍԻԱ ԻՆՉ ԴԻՐՔ ԿԸ ԲՌՆԷ

Մօսկուայի Պատերազմի Կ'սպասուի

ԼՈՆՏՈՆ, 17.— Չին զօրավարը մերժեց Ճարոնի վերջնագիրը և պատասխանեց թէ ոչ իսկ քայլ մը տեղ չպիտի Թողու առանց կռուելու։ Ասոր վրայ Ճարոնցիք վճռական յարձակումի մղուեցան։ Վաղը սոսկալի պատերազմի մը կ'սպասուի։

ՄՈՍԿՈՒԱ.— Իզվէսթիա կը հրատարակէ անստորագիր խմբագրական մը մեկնող Մօլօթոֆի ճառը։ Վերջաւորութեան մէջ կ'ըսէ.

«Ռուսիա երբեք չպիտի վարանի դէմ դնելու իրեն դէմ ոևէ յարձակման։ Պատերազմիլ չենք ուզեր, բայց պատրաստ ենք մեր ուժը ցոյց տալու հարուած ուտելով գլուխ ծռողներէն չենք։ Պաշտպանութեան բաւարար միջոց ունինք»։

ՇԱՆԿՀԱՅ.— Կը կարծուի որ Ճարոն բանակները սոսկալի դիմադրութիւն մը պիտի գտնեն։ Մեծ տէրութիւնները կ'ուզեն որ Ճարոն յաջող հանդիսանայ, կ'ըսեն թերթերը։ Ամերիկեան պանքերներուն ալ ուզածը այդ է:

ՇԱՆԿՀԱՅ 17.— Ճարոնական օդանաւեր երէկ շարունակած են իրենց ռմբակոծութիւնը ու քանդած այն երկաթուղագիծը, որ ճամբաներու չգոյութեան պատճառով՝ Նանքինի հետ Չինացիներու հաղորդակցութեան միակ միջոցն է։

Չինական Թնդանօթներու կողմէ ճարոնական օդանաւերու դէմ արձակուած ռումբերը Ֆրանսական առանձնաշնորհեալ շրջանակին մէջ ինկած ու տասնըութը հոգի վիրաւորած են։

ՇԱՆԿՀԱՅ 17.— Չորս յածանաւերու, եօթը Թօրբիլանաւերու, վեց Թօրբիլանաւերու ու փոխադրանաւերու ուղեկցութեամբ ճարոնական իններորդ զօրաբաժինը հոս հասաւ։ Ասիկա նշան մըն է թէ Ճարոնցիները մեծ յարձակողական մը պիտի ընեն, Չինացիները բոլորովին վտարելու համար Շարէյէն և Վուսունկէն։

Թնդանօթներ սկսան գոռալ

ՇԱՆԿՀԱՅ, 18 Փետր.— Թնդանօթաձգութիւնը վերսկսաւ։ Զօրավար Ուեաստ վերջնագիր տուած է եղեր Չինացիներուն որով կը պահանջէ որ Չինական զինուորները քաղաքէն 25 քիլոմէթր ետ քաշուին։

ԺԸՆԵՎ, 18 Փետր.— Տասներկուներու յանձնախումբը կոչ մ'ուղղեց Ճարոնին յիշել տալով Ուխտի 10րդ յօդուածը և Գրիան—Քէլլօկ ուխտը և կանխաւ լոյս յայտնելով Ճարոնի չափաւոր ոգւոյն վերջ տալու համար Չինաստանի մէջ տիրող թշնամութեանց ներկայ վիճակին։

ՇԱՆԿՀԱՅ, 18 Փետր.— Պատերազմական նախարարը յայտարարեց թէ Չինական զինուորները պատրաստ են ետ մղելու համար Ճարոնական յառաջիկայ յարձակողականը որը կսպասուէր քանի մ'օրէն առաջ։ Անիկա իր վստահութիւնը յայտնեց Չինաստանի վերջնական յաղթանակին մասին։

ՃԱՊՈՆ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՄԸ ԿՐՆԱ՞Յ ՊԱՅԹԻԼ

Մ. Նահանգներու զօրավարներէն Միչըլ, վերջերս գրքոյկ մը հրատարակած է «Ճարոնի դէմ կռուելու պատրա՞ստ ենք մենք»։

Իր դրած հարցումին՝ զօր. Միչըլ դրական պատասխան կուտայ։ Հսկայ տարածութիւն մը, կ'ըսէ հեղինակը, կը բաժնէ Ճարոնը Մ. Նահանգներէն։ Այս՛ պայմաններուն մէջ պատերազմի բանուիլը, ա՛ն ալ ծովային պատերազմ, պիտի համարուէր շատ դժուար։ Բայց ամերիկեան ճարոնական պատերազմին մէջ վճռական խօսքը կը պատկանի օդանաւորդութեան։

«Ճարոնական քաղաքները, գրեթէ ամբողջութեամբ, շինուած են փայտէ և Թուղթէ, դիւրին որս թշնամի օդանաւերու համար։ Օդային յարձակում մը Ճարոնի համար կը ներկայացնէ այնպիսի վտանգ մը, որպիսին գոյութիւն չունի ուրիշ ոևէ երկրի համար»։

Բայց Ճարոնի վրայ կարելի է յարձակիլ նաև ծովու կողմէ։

«Դժուարութիւնները որոնք կապուած են ամերիկեան ծովային խարիսխներու հեռաւորութեան հետ, կրնան հարթուիլ։ Ալասքա Մ. Նահանգներուն կը պատկանի, որուն ռազմագիտական արժէքը մինչեւ այժմ պէտք եղած չափով նկատի առնուած չէ։ Ով որ կը տիրէ Ալասքային, իր ձեռքը կ'ունենայ Խաղաղականի բանալին։ Ալասքան կրնայ ոչ միայն հսկայ խարիսխ մը դառնալ նաւատորմիղի, այլ նաև օդանաւերու»։

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՐՈՒԱԿ»Ը

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆ ԴԻՏԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԷՊԻ ՍՈՒՐԻԱ

«Յուսաբեր» և «Ազդակ» գրեթէ միաժամանակ արձագանգը եղան չափազանց ծանրակշիռ լուրի մը թէ Ըամէթ փաշան (Թուրքիոյ վարչապետը և բուն տէրը) գաղտնի ծրագիր մը ներկայացուցեր է 30 քիլոմէթր խորութեամբ Սուրիական հողը մտնել և կցել Տաճկաստանին։ Նոր Թուրքիոյ բարոյական և Լօզանէն ի վեր երևաթական տէրը՝ (Մ. Քէմալ փաշա) ընդդիմադիր է ծրագրին և հրաժարելու սպառնալիքով կախակայեր է զայն։

Անոնք որ Թրքական իրադարձութիւններուն քիչ թէ շատ ծանօթ են ու վերջին տասնամեակի ընթացքին Ըամէթ փաշայի անձնական նախաձեռնութեան ու յանդգնութեան չափին գիտակ, անոնք գիտեն որ Ըամէթ փաշայի ծրագիրը ուշ կամ կանուխ կեանքի կը կոչուի։ Այսքան հարկադրական արդարութիւն պարտաւոր ենք ընել Ըամէթի բարոյական անձին, որ յանդուգն, յամառ զինուորական բոլոր յատկութիւնները կը պահէ վարչապետական քաղաքային ու քաղաքական իր պաշտօնին մէջ։ Արևմտեանքի համար անհանդուրժելի է զինուորականներու երկիր և քաղաքականութիւն վարելը։ Բայց, գործողութիւնը կը կատարուի երկրի մը մէջ որ Արևելք է. Օսմանցիներու զօրչ կայսրութեան ժառանգորդ երիտասարդ Թուրք ազգայնականութեան հողի վրայ։

Այստեղ, Փարիզ տիրող կարծիքը այն է որ Ըամէթ փաշա նոր Թուրքիոյ մէջ Ռուսական-Բոլշևիկեան ուղղութեան (orientation) մարդն է, որուն շնորհիւ կարողացաւ տապալել Ֆէթհի պէյն ու անոր ազմկածին կուսակցութիւնը։ Թէ արդէ Թուրքիոյ մէջ Ըամէթ-Քեազիմ-Քէմալ եռրարդութեան մէջ առուեր հաւասարած է Քէմալ ալ գերութիւնը (ղեկավարութեան մէջ) անիկա պարզապէս կուռք մըն է առաջիններու ձեռքին, ժողովուրդի աչքին փոշի փչելու համար։ Ըամէթին Ռուսական անվրէպ օրիանթասիոնը՝ պարագայ մը աւելի է՝ տուեալ սպառնալիքի առջև (Սուրիական հողամաս մը գրաւելու) մեզ քիչ մը աւելի մտահոգելու և շատ խորունկ մտածել տալու։

Նորութիւն մը կամ նոր խօսք մը ըսելու յաւակնութեամբ չէ՛, այլ հազար անգամ կրկնուած ճշմարտութիւն մը նորէն ըսելու համար, ըսենք որ Տաճկաստանի մէջ մտաւորականը կոյր ու հլու գործիք է իշխանութեան։ Այս ընդգծումը կատարելէ յետոյ պէտք էր վերապահ ըլլալ անոր ազդեցութեան, քանի որ վարձու մտաւորի մը առաջարկուած խօսքը չկրնար յուզել, չկրնար ուղղութիւն յառաջ բերել հանրային կարծիքի մէջ։ Սակայն, Թուրքիան վերէն վար ու վարէն վեր բացառիկ երկիր մըն է. հոն ընթերցողները փոքրաթիւ բանակ մը կը ներկայացնեն (մեծ ու ծովեզերեայ քաղաքներու մէջ, այժմ Էնկիւրին ալ պէտք է գումարել անոնց վրայ) և սակայն ընտիր էլիթ մը իշխանութեան անկէ ծառայելու։ Թուրք թերթը Անատօլուի խորերը հազ հազ կը մտնէ, ամառ օրերուն խոշոր ծառերու տակ, ձմրան մութ թաղերուն մէջ խմբական ընթերցումի կ'արժանանայ։ Ընթերցողը մեկնաբանող մըն է նաև, կը կարդայ և հասաւած աշխարհի վր բացատրէ, որելով ու հրահրելով ունկնդիրներու վառ Թարագոյն և ընչաքաղց բնազդները։ Եւ ունկնդիրները սաքուէն դուրս կ'ելլեն. և արեւելքցիի երևակայութեամբ մեկնութեանց մեկնութիւնը կը գտնեն և կուտան եւ կը պատրաստուին գալոց օրերու։

Ամէն մէկ երկրի մէջ տնտեսական-ելևմտական տագնապները ամենէն մեծ արգելքները կը կազմեն պատերազմական արկածախնդրութեանց. Թուրքիան նորէն բացառիկ երկիր է. տնտեսական տագնապի մէջ պատերազմի գաղափարը, յարձակողական ծրագիր մը աւելի մեծ արդարութեամբ կը ժողովրդականանայ. որովհետև, ալանի թալանի և կողոպուտի հեռանկարներ կը բանայ։ Ըամէթ փաշան գործնական ու խելօքիկ մարդ է. ծագումով քիւրտ, ողնուծութով Թուրք ու քաղաքական դաստիարակութեամբ բօլշեվիզմ, խառնուածքով զինուորական իր ծրագրէն չէ հրաժարած։ Մ. Քէմալի ընդդիմութեան առջև, ծրագրի յաջողութեան գաղտնիքը յանձնած է իր մտաւոր օրկաններուն, որպէսզի անոնք իրաւ թէ ստեղծական փաստերով հրապարակութիւններով, հայութիւնը, Թրքօ-քիւրտ խնդիրներու շուրջ զգայացունց հրապարակութիւններով նպաստաւոր հող պատրաստեն, ճնշող հանրային կարծիք և Մ. Քէմալը այս անգամ ինք տեղի տայ, կամ նոյն իսկ ինք փնտռէ, դաշնակներու մէջէն ի լոյս հանէ Ըամէթի ծրագիրը։ Եւ Թուրքիոյ մէջ դէպքերը այսպէս կը հասունան, կը զարգանան։ Մինչ ալ Թուրքիոյ մէջ զգաստ անհատներ գտնուած են, չարդարար ծրագիրներու ընդդիմացած, բայց ի վերջոյ գործադրութեան գլուխն ընդդիմացողը անցած է. որովհետև Թուրքիոյ մէջ վարագոյրի ետև ծրագիր կազմողները՝ ծրագիրը համազգային-հաւաժողովրդական դարձնելու բոլոր կերպերը գիտեն։

Սակայն Ըամէթի ծրագիրը Ֆայսալ բեան դէմ ուղղուած չէ. Ըամէթի ծրագիրը ուղղուած է Սուրիացիներու դէմ քաղաքականօրէն եւ «գեղեցիկ» Հալէպի դէմ տնտեսապէս։ Ըամէթ փաշան իբրև ճշգրիտ քաղաքագէտ ու փորձ ռազմագէտ ունի մեկին եւ մեզմէ աւելի լաւ գիտէ որ 30 քիլոմէթր խորութեամբ Սուրիական սահմանի երկայնքին ցրուած 8—10,000 բնիկ և գաղթական երկրագործ հայերը (Ալեքսանտրէթն ալ մէջը հաշուելով) հիւլէի չափ վնաս չեն կրնար հասցնել Մոսկուայի, Համի դաշնակից Թուրքին։ Եթէ նոյն իսկ այդ փոքրաթիւ հայութեան ամէն մէկը առիւծ մը ըլլար, նորէն Թուրքիոյ գլուխէն մազ մը վար չէին կրնար առնել։

Ծրագիրը (Ըամէթ) ոչ քաղաքական շահերու դրդումով, ոչ տնտեսական գործօններու պատճառաւ, և ոչ ալ ոևէ ուրիշ պատրուակի պատճառաւ չկրնար ուղղուած ըլլալ հայոց դէմ։ Ընդհակառակը, նոր Թուրքիան Ամերիկայի և Եւրոպայի մէջ դիրքը ցերեկ բրած նիւթական ու բարոյական վարկ կը փնտռէ։ Պարսկաստանի, Իրաքի, Պալքաններու հետ համաձայնելու վրայ եղող Թուրքիան գիտէ որ իր քաղաքական պատմութեան կապուած ամէնէն անհանգստացուցիչ խնդիրը՝ գիտէ միջազգային հանրային կարծիքի տեսակէտէն՝ հայկական անլոյծ գործած խնդիրն է։ Նորէն ոևէ մէկէն աւելի Ըամէթ փաշան գիտէ որ Սուրիոյ սահմանի մէկ քանի հազար հայերը ջարդելով չկրնար հայկական հարցը լուծուած համարել, որքան ալ Թուրքիան կատարուած իրողութիւնները պաշտող երկիր մը ըլլայ, որովհետև, մէկ քանի հազարի ջարդով ոևէ փոփոխութիւն յառաջ չգար մեր ու Թրքութեան ուժի և իրաւունքի փոխ-յարաբերութեան մէջ։ Հետևաբար, այս քիչուած մէկ քանի պատճառները բաւական են մեզ համոզելու որ Թրքական նոր դաւը հայութեան դէմ չէ։ Անիկա Սուրիացիներու և գեղեցիկ Հալէպի ու «Հնձկլատաղը» Անտիոքի դէմ է։

Այդ ընդարձակ ռազմական-քաղաքական և տնտեսական ծրագրի մէջ հայոց մաքսանենգութեան կապուած բոլոր առեղծուածները սոսկ ու մի միայն պատրուակ են Անտիոքը կցելու եւ Հալէպը գոնէ կողոպտելու։

Բայց կ'արժէ Ըամէթ փաշայի ծրագրին քաղաքական-տնտեսական և զինուորական պետական նկատումները և հիմնաւորումները մերկացնել յատուկ յօդուածով և Սուրիացիներու ուշադրութեան յանձնել, և հրաւիրել արաբական տարրը որ ինք իր կարգին քաղաքիրծէ Թրքական ըստ երևոյթին հակառակ, ըստ էութեան հակարար տասին Թաքուն շարժառիթները։

Արաբական մամուլը պարտաւոր է ընելու այդ բանը, մինչև այդ մեր պարտականութիւնն է քանի մը իրողութիւններ արձանագրել ու յանձն առնել արաբ հանրային կարծիքին։

ՇԱՀԱՐՈՒՆԻ

ՑԱՄՍԵՐ

... ԹՌԻ ԱԼ ՆԷ ԱՅԾ Է

Ինչպէս որ ուժեղ և զօրաւոր անհատները Ներոզամիտ և հպարտ կըլլան տկարներու հանդէպ, ու արժէք չեն տար անոնց սպառնալիքներուն կամ յարձակումներուն, այնպէս ալ ուժեղ և յաղթական ազգերը կը վարուին իրենցմէ տկար ազգերուն հանդէպ։ Այդ ուժեղագոյն ազգերու կարգին, յայտնի է որ, իր պատուաւոր տեղը ունի նաև հայ ազգը, և որպէս յաղթական ազգ բնաւ կարեւորութիւն չի տար, Թրքական սպառնալիքներուն, յարձակումներուն, գալերուն, և գործած բռնութիւններուն և ոճիրներուն և կ'զբաղի իր յաղթանակի պսակները կարգի դնելու որ... չը փճանան, նաև «Մէնթօր», «Դուշի» և «Անոնքի» սահմանները ճշդելու (արդեօք կարելի չէ՞ր Ազգերու Դաշնակցութեան գիծել, այդ սահմանները ճշդելու համար գոնէ աւելորդ սաղաւէտ մը կ'ազատէին)։

Քառասուն տարիէն աւելի է արդէն ես կը յիշեմ, Թուրքերը մեր դէմ պատերազմ հռչակած են և ամէն ճակատի վրայ ալ մեզ պարտութեան մատնած են, բայց մենք ... Կիւրինցիի մը յամառութեամբ, չենք ուզած խոստովանիլ մեր պարտութիւնը և ամէն մեզքիս վրայ, հակառակն ալ պնդած ենք, թէ հայ ազգը յաղթանակած է... բարոյապէս, յաղթանակած է, որովհետեւ հաւայնք ըլլալէ դադրած և ազգ եղած է, որովհետեւ հակառակ Թուրքերը զինքը պոյաշի և կարօտ դարձնելու իրենց հիւթին, չեն յաջողած... ամբողջապէս, ոչնչացնել. ..., որովհետեւ դեռ չեն կրցած ջնջել երկրագունդի երեսէն Հայ անունը, որովհետեւ դեռ մէկ մասը հայերէն կը խօսի, որովհետեւ դեռ եկեղեցի կը շինեն, վերջապէս, ինչ գիտնամ շատ մը որովհետեւներ, որոնք միշտ առաջ կը քշենք, ինչպէս սնանկացած վաճառական մը առաջ պիտի քշէր իր անզանցելի մուրհակները, ինքզինքը յուսադրելու համար։

Կիւրինցիի յամառութիւն ըսի վերը. որպէսզի Կիւրինցի բարեկամները չը բարկանան և զիս զըրպարտող չ'անուանեն, հազար վկաներով հաստատուած փաստ մը արձանագրեմ հոս։

Ժամանակին, Կիւրինցի մը և Սեբաստացի մը միասին կը ճամբորդեն. Ճամբայէն քիչ մը դուրս, ծառի մը վրայ կենդանիի նմանող բան մը կը տեսնեն։ Սեբաստացին կ'ըսէ որ արծիւ է, իսկ Կիւրինցին կը պնդէ որ այծ է։ Քիչ վերջ կենդանին, որ արծիւ մ'էր, կը թռի։ Սեբաստացին ցոյց կուտայ թռչունը և կ'ըսէ.—

ՔՐՈՆԻԿ

ՈՒԷՍԹ ՀՈԼԻ ՀԱՄԵՐԳԸ

Անցեալ շաբաթ իրիկուն շատ չասնր ինծի հետ ներկայ գտնուեցան Ուէսթ Հոլի Հայկական համերգին, ղեկավարուած Գ. Հ. Գէրպէրեանէ։

Ամերիկեան Համալսարանի Հայ Ուսանողական Միութեան նախաձեռնութեամբ սարքուած այս համերգը, ինչպէս յայտարարուեցաւ, կը հետապնդէր երկու նպատակ, որոնցմէ մին էր Հայ երգը ծանօթացնել օտարներու, և միւսը՝ զուարթ եւ հաճելի երեկոյ մը անցընել տալ հայերուն, որոնք իրենց ներկայութեամբ պատուած էին Հայ Ուս. Միութեան սոյն շատ գեղեցիկ ձեռնարկը։

Մեր մէջ սովորութիւն եղած է ծափահարել ամէն ձեռնարկ, որ հայկական է, ինչ որ ալ եղած ըլլայ անոր չընոյթը։ Քննադատութեան, նոյնիսկ իրական և անաչառ քննադատութեան վախը ունինք ամենքնիս, և այս պատճառով է, որ կատարելագործումի, ինքնասրբագրութեան պէտքը չենք զգար, և կը մնանք թերի ու անկատար։ Այս անգամ մեր այդ ազգային սովորութենէն չեղում մը ընելով, անաչառօրէն պիտի ըսեմ, թէ այդ գեղեցիկ ձեռնարկը չկրցաւ գոհացնել այդ երկու նպատակները։ Եւ այս ձախողանքը պէտք է վերագրել քանի մը պատճառներու։

1.— Կըսպասէինք, որ համերգի յայտագիրը երգերու ճոխ զանազանութիւն մը պիտի ունենայ հեղինակներու տեսակէտով, քանի որ թերթի մէջ հրատարակուած ծանուցումներէ կը տեսնուէին Կ. Վարդապետի, Ա. Մանուկեանի, Տէր Ղևոնդեանի անունները։ Դժբախտաբար երգուած տասներեք երգերէն երեքը առնուած էին Կ. Վարդապետէ, մէկը Ա. Մանուկեանէ, 9ը համերգի ղեկավար Գ. Հ. Գէրպէրեանէ։

2.— Կ. Վարդապետի երգերը, բացի Հայաստանէն, լաւ պատրաստուած չէին, և երգուեցան այնպէս մը, որ շատ բան կորսուեր իրենց հրապոյրէն, ազդեցութենէն, հըմայքէն։

3.— Գ. Գէրպէրեանի երգերէն երկուքը «Հայաստանի Գովքը» եւ «Գարբրց Վանէն» կարելի է նկատել լաւ և քաղ բաւականին յաջող, համերգներու մէջ կարենալ գրուելու համար։ Մնացեալները, առանց անոնց թիէնիքը սեռենելու պէտք է ըսել, թէ անոնք իրենց վրայ կը կրէին հետեւողականութեան մը եւ ուրիշներու երգին հետ նմանողութեան մը հետքերը, և զուրկ էին սկզբնապութենէ, և եթէ կուզէք, հրապոյրէ ալ։

Եւ յետոյ իբրև ընդհանուր դիտողութիւն, պէտք է մասնաւոր պարագայ մը, որ հայկական բոլոր համերգներու անյաջողութեան պատճառներէն մէկը կը կազմէ։ ՄԵՐ ԵՐԳԵՐԸ ԼԱՒԿԱՆ ԵՐԳԵՐ ԵՆ, ԵՒ ԱՍԻԿԱ ԱՆՀԱՆԴՈՒՐԺԵԼԻ Է ԱՑԼԵՆԻՍ։

Մեր գրողները շատ յաճախ կը մեղադրեն մեր ժողովուրդը ըսելով, թէ լալ գիտէ միայն։ Բայց ինչո՞վ մեղաւոր է ժողովուրդ մը, երբ զինքը կը հրաւիրեն զուարթ երեկոյթի մը, և հոն փոխանակ հաճելի ժամանցի պարգեւելու կը լացնեն զինքը տխուր երգերով։ Չենք կըրնար ուրանալ, թէ խորունկ է ցաւերնիս. ընդունինք, թէ չարչըրուած, եղեռնագործուած, կողոպտըւած, տարագիր ազգ մըն ենք։ Բայց ո՞վ աւելի պէտք ունէր մխիթարութեան, քաջալերանքի, սփոփումի քան տարագիր, դժբախտ մարդը։ Ո՞վ աւելի պէտք ունէր բարոյական կորովի, քան սգաւոր և ջախջախուած հայը։ Բայց փոխանակ այդ քաջալերանքին, այդ ուրախութեան, մեր երեկոյթներուն մէջ մեզի կը հրամցնեն տխրութիւն, յուսահատութիւն, լաց, իբր թէ անոնք եղած ըլլային համայնքուած դեղը, բալասանը մեր վէրքերուն, մեր հոգեկան ցաւերուն և տառապանքին։ Մենք իբր անհատ ընդհանրապէս զուարթ ենք գրեթէ, մեր հաւաքոյթներուն մէջ է, որ տեսակ մը արուեստական տխրութիւն կը ստեղծենք, և մեր երեկոյթները կը փակենք տխրութեամբ և լացով։

Ժողովուրդի մը բարոյական կորովը չինելու եղանակը այս չէ։ Անհատին խորտակուած յոյսը, կորսուած հաւատքը վերարտադրելու, ստեղծելու մեթոտը այս չէ։ Այսպէսով յոռետեսներ, յուսահատներ միայն կրնանք չինել։ Երգը մէկն է այն զօրաւոր ազդակներէն, որոնք ժողովուրդի մը ողնայարը կը չինեն, և անոր կուտան, բարոյական կորովի և ապրելու կամքին հետ, պայքարի ոգին և յաղթականին հաւատքը։ Եւ երգը այդ ամէնը կըրնայ տալ, եթէ զուարթութիւն ներարկէ տխուր և յուսահատ ջիղերուն։ Այս համոզումով է, որ մենք կը փափաքինք զուարթացընել հայ երգը, ցեղը զուարթացընելու համար։

ԴԻՏՈՂ

— Ես չըսի՞ թէ թոյլուն է, ահաւասիկ։

Կիւրինցին կը նայի և... հայու մը յամառութեամբ չուզեր ընդունիլ իրողութիւնը և կըսէ.

— Ծօ՛ թոր ալ նէ այծ է։

Մեր պարագան ալ ճիշդ այդպէս է. պարտուինք, կոտորուինք, հալածուինք, ջնջուինք, խեղճ յաղթանակած ենք և յաղթականի մը պէս ալ պարտաւոր ենք վարուիլ, անհոգ, անտարբեր և.... պատուելիներու չափ ներող։

Նոր յաղթականներ, որ տարիէն աւելի սկսած են մեր դէմ, խաչը փասան է բամբու։ Ծանր հրետանիով մինչեւ մեր թիկունքի գիրքերը ռմբակոծեցին—ուր ապաստան գտած էին հանգուցեալ Գօզու փաշան և ծերունազարդ Հայրապետը ու մենք բան մը չըսինք։ Վերջերս այդ հրետանին գործածեցին սահմանին մօտիկ, նոր տուն տեղ եղած գաղթականութեան դէմ, ու դարձեալ բան մը չունինք ըսելիք և ընելիք, բացի այդ լուրերը տալէ, և Նազըմ փաշայի, անցուտ յիշատակները թարգմանելէ, նոյն իսկ չենք գիջանիր իրենց լեզուով պատասխան մը տալու այնքան որ վստահ ենք մեր ուժին և բարոյական յաղթանակին վրայ։ «Շունը կը հաչէ և կարաւանը կանցնի» կըսենք ու մենք ալ կանցնինք բարոյական ահագին յաղթանակներով կարաւանուած, ինչպէս պիտի ըսէր նոր բառ չինելու հակում ունեցող բանաստեղծը։

Օրէյ Լիւէս Մ. ԹՈՒՐԻԿԵԱՆ
Գէյրուր

ՄԻՆՉ ԹՆԴԱՆՕԹԸ ԿԸ ԳՈՌԱՑ...

Ի՞ՆՉ Է ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՎԷՃԸ

ԵՒ ՈՐՈ՞ՆՔ ԵՆ ՉԻՆԵՐՃԱԲՈՆ ԸՆԴՀԱՐՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ

ՄԱՆՉՈՒՐԻԱԿԱՆ ՎԻՃԵԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ

ԶՈՒԳԱՀԵՌԱԿԱՆ ԳԻԾԵՐԸ

Զուգահեռական գիծերու խնդիրը երեւան եկաւ 1907ին, երբ Ճարոնը բողոքեց Խսինմինտուն—Ֆաքումէն—Ցիցիհար գծին չինութիւնը Փորլինկի յանձնուած ըլլալուն համար։ Բողոքը կը հիմնուէր այն իրողութեան վրայ, թէ այս յանձնումը կը նշանակէր Փէքինի դաշնագրին ոտնակոխումը։ Որովհետեւ, այդ դաշնագրին յաւելուածական մէկ փրոթոքոլին համաձայն, Չինաստան յանձն կառնէր Հարաւ-Մանչուրիական երկաթուղիին իր կողմէ ստացուելէն առաջ որեւէ երկաթուղագիծ չչինել այդ և անոր ճիւղաւորման գծերուն զուգահեռաբար, կամ անոր մօտ, որովհետեւ այդ պիտի վնասէր վերոյիշեալ երկաթուղիի շահերուն»։

Փէքինի հաշտութեանց բանակցութեանց ընթացքին, երբ կը քննուէր այս փրոթոքոլը, Չինաստան «զուգահեռական» բառը գտաւ շատ անորոշ։ Չինաստան կ'ուզէր իմանալ, թէ Հարաւ-Մանչուրիական երկաթուղին որքա՞ն հեռաւորութեան մը վրայ չէր թոյլատրուեր զուգահեռական երկաթուղագիծ մը չինութիւնը։ Ճարոնցիները չուզեցին ճշդել այս սահմանը, ըսելով որ նման բան մը, հաւանաբար պիտի դժուարացնէր չինական երկաթուղիներու չինութիւնը։ Ճարոն այն ատեն խոստացաւ դժուարութիւններ չյարուցանել Չինաստանի առջև, Մանչուրիոյ զարգացման աշխատանքին մէջ։

Խնդիրը այսպէսով առկախ մնացուեցաւ և մնաց միշտ վիճելի։ Ճարոնացիները կը մերժէին թոյլատրել զուգահեռական գծերու չինութիւնը, իսկ Չինացիները կը պնդէին Մանչուրիոյ զարգացման անհրաժեշտութեան վրայ։

1909ին, արծարծուեցաւ Մուքտէն — Անթունկ երկաթուղագծին ընդարձակման խնդիրը։ Ճարոն բողոքեց իր աշխատութեանց, առանց առանձնելու Չինաստան բողոքեց բայց նոյն ամսուան Օգոստոս 19ին, համաձայնութիւն գոյացաւ այդ ընդարձակման մասին, և, 4 Սեպտեմբերին ստորագրուած յաւելուածական համաձայնագրով մը, Չինաստան յանձն առաւ նախապէս համաձայնիլ Ճարոնական կառավարութեան հետ, եթէ երբեք Փօլինկին յանձնումը տեղի ունենար։

Այս համաձայնագիրը մեծ կարևորութիւն ունի, որովհետեւ Ճարոն կը պնդէ որ, Չինաստան պէտք էր կարծիքին դիմէ Հարաւ-Մանչուրիական երկաթուղագծին ընդարձակման պարագային, քանի որ, զուգահեռական գծերու չինութեամբ իրարու կը բախէին երկու երկիրներու շահերը։ Այսպէսով, Ճարոն կրցաւ Չինաստանէն ստանալ «վէթօյի» իրաւունքը Մանչուրիոյ այս երկաթուղիներու հարցին մէջ, — համաձայնութիւն մը, որ շատ մը տեսակէտներով, աւելի բանադատելի է քան Փէքինի դաշինքը։

Զուգահեռական գծերու այս խնդիրը գտաւ անմիջական այլ ժամանակաւոր լուծում մը, որուն համաձայն, Չինաստան, փոխ դրամ ստացաւ Ճարոնէն, Հարաւ-Մանչուրիական երկաթուղիին զուգահեռական նկատուած որոշ գիծեր չինելու համար։ Այս երկաթուղագիծներէն կարեւորագոյնը կը սկսի Սուփինկայէն՝ Հարաւ-Մանչուրիական գծին քովէն և կը շարունակուի դէպի հիւսիս, մինչև Անկացի Ցիցիհարի մօտերը, անձնելով Թաօնանէն։

ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԵՐՈՒ ԽԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Այս գծերու մասին տեղի ունեցած բանակցութեանց հաշիւը պէտք է տալ մանրամասնօրէն, որովհետեւ անիկա կը պարփակէ նաեւ դաշնագիրները պարտադրելու մեթոտին վերաբերեալ հարցը և որովհետեւ, Մանչուրիոյ շուրջ այսօրուան խառնուածին գլխաւոր պատճառը մէկ կողմէն այս դաշնագիրներն են և միւս կողմէն, Քիրին — Հուէյյունինկ գծին վերաբերեալ համաձայնագիրը։

Սուփինկայ—Թաօնան երկաթուղագիծը սկսաւ չինուիլ 1917ին, Հարաւ-Մանչուրիական երկաթուղիներէն և Եօքօհամայի դրամատունէն փոխ առնուած դրամագլուխներով։ 1918ին ճարոնական դրամատուններու մէկ սէնտիքան, փոխատուութիւն ըրաւ Չինաստանին չորս երկաթուղիներ չինելու համար Մանչուրիոյ մէջ՝ Քիրին—Քայուեան, Ցանկաուն—Թաօնանը, Թաօնան—Եէհօլը և ուրիշ գիծ մը՝ Թաօնան—Եէհօլէն մինչև նաւահանգիստ մը։ Այս երկաթուղիներու չինութիւնը արժեց 75 միլիոն եէն, որուն 20 միլիոնը փոխ առուին Ճարոնացիներէն։

Նոյնպէս, Թաօնան—Անկացի գիծը սկսաւ չինուիլ Չինացիներէն, որոնք, չինութեան գործը կապալով տուին Հարաւ-Մանչուրիական երկաթուղիներու ընկերութեան։ Եթէ կապալառու ճարոնական ընկերութիւնը վճարում չստանար, պարտքը փոխառութեան պիտի վերածուէր։

Այսպէսով, այս երկաթուղիները, որոնք Չինաստանի սեփականութիւնն են, իրականին մէջ երաշխաւորուած կը գտնուին Ճարոնի — այսինքն Հարաւ-Մանչուրիական երկաթուղիներու ընկերութեան — ձեռքին մէջ, և, Ճարոնացիները կը պնդեն, թէ պէտք է պաշտպանուին իրենց հարստութիւնները, նոյնիսկ զինու զօրութեամբ։ Չինաստան կը պատասխանէ, թէ ժամանակը գալուն, այս պարտքը պիտի վճարուի, և, եթէ երբեք Ճարոնացիները գանգատներ ունին, պէտք չէ որ դիւանագիտական բնոյթ ունեցող բողոքներու սահմանէն դուրս գան։

Քիրին—Հուէյյունինկ երկաթուղիներուն ամբողջացումը, պիտի կրնայ տնտեսական օղակը մէջ առնել ամբողջ Մանչուրիան, հետաքայքէն նաև Մոնկոլիան, Ճարոնի կողմէ։

Մանչուրիոյ տագնապալի և բարդ կացութիւնը, մեր պարզած տուեալներուն վրայ յենելով, կարելի է ամփոփել երեք պատճառներու մէջ.

1.— Ճարոն կ'ուզէ լրացնել Քիրին—Հուէյյունինկ երկաթուղագիծը։

2.— Ճարոն կը պնդէ՝ զուգահեռական գծերու մասին, դաշնագիրներու տրամադրութիւններով իր ունեցած իրաւունքներուն վրայ։

3.— Ճարոն կը պահանջէ, որպէսզի Չինաստան գոցեցնէ իր փրոփականտը, որով, կ'ուզէ անվաւեր հռչակել 1915ի դաշինքները։

Եւ որովհետև Չինաստան բոլորովին տարբեր տեսակէտներ կը պաշտպանէ, երկու պետութիւններն ալ, խօսքը թնդանօթին թողած են...

(2)

(Շար.)

Սովիէթականութի՞ւն թէ Ռամկապետութիւն

Գրուած՝ Ֆրանսական նախկին Նախարար
ԱՆԱԹՕԼ տը ՄՕՆԶԻԻ կողմէ

Բ.

Արեւմտեան ռամկապետութեան սկզբունքին ուրիշ հակասութիւն մըն ալ այն է թէ քուէարկութիւնները հրապարակային են։ Բան մը որ կրնայ բացատրուիլ հիմնայարկը կազմող սովիէթներու մէջ, բայց զորս ընդունիլ առաւել դժուարին կ'ըլլայ երբ որ խնդիրը զանալ բարձրագոյն իշխանութեանց անուանումին շուրջ։

Արեւմտեան ռամկապետութեանց մէջ, հանրային կարծիքը համարուած է՝ գործադիր իշխանութեան տեսչութիւնը իրենց քուէներով պաշտօնող օրէնսդիր մարմիններուն կազմին սահմանարարը։ Սովիէթական դրութեան մէջ, հանրային կարծիքը, անսահման կերպով գերիշխան՝ հիմնայարկը կազմող սովիէթներու մէջ, մինչև բուրգին կրկնակ գագաթը բարձրացած համարուած է՝ սուզուելով բազմիցս տեղի ունեցած ընտրութեանց մէջէն։ Ասիկա կրնայ նուազեցնել հանրային կարծիքի անմիջական հակազդեցութիւնները, նա մանաւանդ որ Միութեան Սովիէթներու Համագումարը տեղի կ'ունենայ երկու տարին անգամ մը կարճատեւ նստաշրջանի մը համար։

Սակայն, միւս կողմէ, դրութեան տեսաբաններու ըստածին նայելով, պէտք է որ դրութեան միաձեւութիւնը, ամէն աստիճան սովիէթները կերպարանող սկզբունքի միօրինակութիւնը ի վիճակի ըլլայ հանրային կարծիքին տալու ամենուրեքութեան յատկութիւնը և իր ներկայութիւնը թաթաւելու կազմուածքին բոլոր մասերուն մէջ։

Ինչպէ՞ս է իրականութիւնը։ Հոդ, պէտք է յիշողութեան առջեւ բերել որ սովիէթական դրութեան կողքը կը գտնուի համայնավարական կուսակցութեան դրութիւնը և իւրաքանչիւր սովիէթը կազմող անկուսակցականներ, և որ համայնավարական կուսակցութիւնը կը նշանակէ անհատապէս ընտրողները և ընտրուողները որոնց հրապարակային ընտրութիւնը միշտ չի թողուր քուէարկութեանց գաղտնի կերպով ըմբոստանալու։

Կուսակցութիւնը ունի՝ ամէն նախաձեռնարկութիւն և՝ամէն պատասխանատուութիւն. ան զինուած է, միջոցներով օժտուած է, յօդուածաւորուած է այնպիսի ձեւով որ ոչ մէկ բան և ոչ մէկ անձ չկրնար խուսափիլ անկէ։ Անոր կեդրոնական կոմիտէն կը կազմէ Լէնինի քարոզած վարդապետութիւնը պաշտպանելու պաշտօն ունեցող առաքեալներու խմբակը։ «Բրավտա» թերթը՝ Ընդհ. քարտուղար Սթալինը կը կոչէ պետ համաշխարհային Գրոյկարիայի։ Կազմակերպութեան և բաշխումի Յանձնախումբը (օրկըռաքբիւրօ) հսկողութիւն կ'արձանագրէ և կը բաշխէ կուսակցութեան բոլոր մարդկային պիտոյքը։

Ամենակարող փոխրամասնութիւն մը

Հակակշռի Յանձնախումբը կը հսկէ համայնավարականներու (կոմմիւնիստ) աշխատանքին, հաւատարմութեան և անհատական կենցաղին վրայ։ Բրօբականտայի եւ Մամլոյ Յանձնախումբը կը կառավարէ հոգեկան կազմութիւնը։ Բայց եակր, այսինքն՝ ուղղակի և անմիջական ձեռնածութիւնը՝ կորիզ անկելու և թափանցումի համար կազմուած մարմիններ եղող «բջիջ»ներու գործն է։ Ահա ճանկերը որոնց մէջ կուսակցական փոքրամասնութիւն մը կը սեղմէ սովիէթներու ընդհանրական կարգուսարքերը։

Աշխարհային վրայ հզօրաւունի այս տիրապետութեան դէմ, Միլիւքօֆ կ'ընդվզանայ և կ'ապըստամբի փաստարկելով և արդի պետական օրէնքի անտեսուած սկզբունքներուն վրայ հիմնուելով։ Ռամկավարական սահմանադրականները, որոնց ձգտումներուն թարգմանը հանդիսացաւ անիկա ազնուագոյն հաստատամտութեամբ մը այլ ևս կը ներկայացնեն ռուսական զանգուածներու վրայ ազդեցութիւն չունեցող գաղթականներու ընտրեալ դասակարգ մը միայն։ Այս ընտրեալ դասակարգէն եւ «Վերջին Լուրերէն» — (Փարիզեան թերթ) — դուրս Սթալինի դէմ գոյութիւն ունեցող ընդդիմադրութիւնը կը դառնայ ոչ թէ սովիէթական սահմանադրութեան շուրջ, այլ սովիէթներու կուսակցութեան յարաբերութեանց շուրջ. ոմանք, աւելի կամ նուազ ակնյայտ կերպով հետեւելով Թրօցքիի ներշնչումներուն, կ'ուզեն եղեր կեդրոնական Կոմիտէի բանակալութեան տեղը դնել կուսակցութեան գերիշխանութիւնը, բայց չեն խորհիր սովիէթները փրկելու կուսակցութեան ճանկէն. ասոնք Սէն-Սիմոնի տիպարէն ազնուականներ են որ անհանդուրժելի կը համարեն թագաւորին և պալատականներուն գերակայութիւնը։ Այլք, ապագայէն կասկածելով, կը մաղթեն եղեր կուսակցութեան հեղինակէ գահէն հրաժարումը ի նպաստ սովիէթներու միջակորեար դասակարգին, այսինքն՝ անորոշ զանգուածին. անոնք կը խորհին թէ կուսակցութեան դիկտատորիան վերջնական կերպով չձուլեր իր մէջ պրոլետարիայ դիկտատուրիան։

(3)

ՏՕՔԹ. ՇՊԱԼԻՆԳԻՐԻ ԳԻՒՏԸ

Զիւրիխցի գիտնական, բժիշկ Շպալինգիր, որ ներկայումս ապրում է Անգլիայում մի գիւտ արաւ, որին վիճակուած է գուցէ լինել ամենամեծը մարդկութեան համար, եթէ միայն գիտնականի ենթադրութիւնները արդարանան։

Բժ. Շպալինգիրի գտած չիճուկը ոչ միայն արագ և սիմատապէս բըժշկում է թոքախտից, այլ և նախազգուշացնում է հիւանդութիւնը սկսելուց։

Այդ չիճուկը բժշկում է ոչ միայն մարդկա՛ց, այլև կենդանիներին։

Տօքթ. Շպալինգիրը իր գիւտի համար աշխատել է 20 տարի, բայց մինչև այժմ նա իր հետազօտութիւնները շատ գաղտնի էր կատարում, չուզենալով իր գործի շուրջը աղմուկ և ռէկլամ ստեղծել։ Փորձերի և լաբօրատորական հետազօտութիւնների վրա, նա ծախսել է 10 միլիոն ֆրանք, կորցրել է իր ամբողջ կարողութիւնը, իր կնոջը և ազգականների ունեցածն էլ է զոհաբերել։ Այդ գործը նա չէր կարող այլեւս շարունակել և հասցնել իր վախճանին, եթէ Լոնտոնի հասարակութիւնները չլինէին և չօգնէին նըրան։

Լէտի Սիֆորտի սալոնում

Իր գիւտի մասին Տօքթ. Շպալինգիրը պիտի զեկուցէր ժամանակաւոր մէջ, Լէտի Սիֆորտի սալոնում, միաժամանակ իր գիւտի ֆօրմիւլը հաղորդեց առողջապահական նախարարութեանը և մի քանի հիւանդանոցներին։

Լոնտոնի հասարակութեան ամենաբարձր անդամներն եկեր էին լսելու Շպալինգիրի զեկուցումը։ Նրանց մէջն էին Վիսամինստրի Դուքսը, Լորտ Ուըլվիրտօն, Լորտ Ալինգտոն եայլն։

Տօքթ. Շպալինգիրը այնքան յուզուած է եղել, որ ինքը չէ կարողացել կարդալ զեկուցումը, նրա փոխարէն կարդացել է նրա զեկուցագիրը Ժէնէրալ Ֆրետերիկ Մօրիսը, որը շատ մեծ մասնակցութիւն է ունեցել Շպալինգիրի գիտական աշխատանքների մէջ։

Հրաշագործ միքրոպներ

Տօքթ. Շպալինգիրի գտած չիճուկը սրսկւում են մարդուն և կենդանիներին։ Այդ չիճուկը բոլորովին անվնաս է։ Նա չէ կարող վնասել, որովհետև նրա կազմի մէջ մտնում են հակատուբերկիւլիօզի մեռած միքրոպներ։

Տօքթ. Շպալինգիրը նախապէս միքրոպները ենթարկում է մշակման։ Սկզբում նա այնպիսի պայմաններ է ստեղծում նրանց համար, որ միքրոպները սկսում են զարգանալ, այնպէս ինչպէս որ նրանք գտնուէին մարդկային օրգանիզմի մէջ։ Այնուհետև միքրոպները տեղափոխւում են ուրիշ միջավայր որտեղ նրանք մեռնում են բնական մահով պահպանելով միևնոյն ատեն նոյն քիմիական և ֆիզիքական յատկութիւնները, ինչ որ ունէին կենդանի ժամանակ։

Երբ սրսկւում են հիւանդ օրգանիզմը այդ միքրոպները սպանում են տուբերկիւլիօզի բացիլները։

Բժ. Շպալինգիրի միքրոպները մի ուրիշ յատկութիւն ևս ունեն, որքան շատ է հիւանդի օրգանիզմում թոքախտի բացիլները և որքան քայքայիչ է նրանց գործունէութիւնը, այնքան աւելի ուժեղ է

ԹԵՐԹՕՆ «ԱԶԴԱԿ»Ի ԹԻՒ 88

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՅԻ ՅՈՒՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

ՎԱՆԻ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

ԷԿԻՆԻ ԴԷՊՔԵՐԸ ԵՒ ՔՕՄԻԹԷԻ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԵԿԵՂԵՑԻԻ ՄԷՋ ԻՆՉՈ՞Ւ ՀԱՒԱՔՈՒԱԾ ԷԻՆ ՔՕՄԻԹԱՃԸՆԵՐԸ

Շատ դժուարաւ կրցայ թագաւորական հրաման մը առնել և Գատրիանք Իզմիրլեանը Երուսաղէմ աքսորել։ Ահա, այս սրբազա՞ն հոգեւորականը քրիստոնեաներու սրբանոցին եղող Երուսաղէմ կ'երթար։ Թող հոն հազրէթ Իսաէն խնդրէ որ իր ժողովուրդին ազատութիւն պարգեւէ։

Վերջապէս հէրիֆը նաւ նստեցուցինք և հսկողութեան տակ «Կիրիա» շոգենաւով զրկեցինք։ 312 Յուլիս 1ին Եաֆայէն առնուած հեռագիր մը կը տեղեկացնէր որ Իզմիրլեան հասած է հոն և հետեւեալ օր պիտի զրկուի Երուսաղէմ, հոն գտնուող Հայոց Վանքը։

ՀԵՌԱԳԻՐ ՍԸՎԱԶԷՆ

«Էկինի դէպքէն վերջ վերադարձող Մամուրէթ Իւլ Ազիզ կուսակալութեան պատկանող ուժերը, Տիվրիկի գայմագամէն եկող հեռագրին վրայ, որով կը տեղեկացուէր որ Տիվրիկի Գէնկան, Զիմարէ և Քէչմէ գիւղերուն մէջ ապստամբութիւն ծագած է, հոն ղրկուեցան խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար»։

Կը տեսնուի եա, քօմիթէները կենալիք չունին, Գալիս կարգ մը խառնակութիւններ կը հանեն, եթէ հոն անյաջողութեան մատնուին, Անատօլուի մէջ ապստամբութիւն կը հանեն։ Հոն կազմակերպուելէն վերջ վերստին մայրաքաղաք կ'արշաւեն։ Սըվազի կողմերը առանց ազդուկներ հանած միջոցին Գրուսայի կուսակալութիւնն ալ տակն ու վրայ ընելու կ'աշխատին:

Խուտավէնտիւ Կեսար կուսակալութեան պատկանող, Գազարքէօյ գաղաք գիւղերէն Օրթաքէօյի հայերը Ճիհան գիւղին վրայ կը յարձակին։ Այս հայերուն հրամանատարը Կարապետ անուն հայ մը ըլլալով անցած տարուընէ իվեր այդ տեղեր քօմիթէի հաշւոյն աշխատած, նպաստ հաւաքած և անդամներ գրած էր։ Յիշեալը հակառակ խիստ փնտռտուքներու չէր գըտնուէր։

Այս մարդը ահա, Օրթաքէօյի մէջ քանի մը հարիւր ֆէտաիներ արձանագրելէ և զանոնք զինելէ վերջ, Ճիհանի վրայ յարձակում գործած էր։ Բայց դիմացէն զինուած մարդոց դէմ ելնող գիւղի տղաքները, կիները և մարդիկը, իրենց ձեռքը անցած որսի զէնքերով և փայտերով կը դիմադրէին և չէին թողլ տար ֆէտաիներուն մուտքը։ Այս պատճառաւ ֆէտաիները առանց զէնք մը պայթեցնելու կը փախչին։

Սակայն, կրնար խաղ մը ըլլալ այս ալ։

Որովհետեւ, շատ մը արիւնալի նախորդներով և փորձառութեամբ տեսնուած է որ Հայ քօմիթէները այնքան վախկոտ չեն։ Վերջը, տեղէ մը առանց արիւն թափելու հեռանալ իրենց սկզբունքին դէմ էր։ Ըլլար ըլլար այս շփոթութեան պատճառելու համար կրնար ըլլալ։ Կառավարութեան ուշադրութիւնը այդ կողմերը հրաւիրելով ուրիշ տեղ մը շարժում յառաջացնել կուզէին։ Այս պատճառաւ Խուտավէնտիկեսար կուսակալութեան մէջ պէտք էր արթուն հսկել և խուզարկութիւններ կատարել։ Այդպէս ալ եղաւ։ Խումբ խումբ զինուոր և ժանտարմայի ուժեր հանուելով, թէ կուսակալութեան կեդրոնին մէջ և թէ ալ շրջանները որքան որ զինուած հայ ֆէտայիներ կան ձերբակալուեցան։

ՎԱՆԻ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Վանի մէջ դեռ երեք անգամ ապստամբութիւն հանել ուզող քօմիթաճըները Ռուսիոյ և Պարսկաստանի կողմերէն շարունակաբար նոր ուժեր կառնային և գիւղերն ու ագարակներ կոխելով կողոպուտներ կընէին։ Իրենց վրայ զրկուող ուժին ալ տունի մը կամ եկեղեցիի մը մէջ դիրք բռնելով կը դիմադրէին:

Ասոնց հանդէպ, վերջապէս թագաւորական հրովարտակով որոշուած կանոնագիր մը գործադրութեան դրուիլ սկսաւ։ Այդ կանոնագրին համաձայն զէնք գործածող քօմիթաճըներուն առանց այլեւայլի և վճռականօրէն դիմադրութիւն պէտք էր ցոյց տրուէր և ողջ կամ մեռեալ ձեռք անցուէր։ Նախ անոնց պիտի թելադրուէր յանձնուիլ և չըզած պարագային իրենց պահուած տեղերը այրուելով պիտի ձերբակալուէին։ Եւ իրապէս ալ այդպէս եղաւ։ Քանի մը թաղերու մէջ, հայ քօմիթէները պահուած տեղերը այրուելով անոնք բնաջնջուած էին։

Այս զօրաւոր և վճռական ընթացքին շնորհիւ է որ Վանի մէջ, նորէն ապստամբութիւն հանել ուզողներուն արգելք հանըւած էինք։ Բայց Մամուրէթ Իւլ Ազիզ կուսակալութեան ենթակայ Էկին գաւառին մեծ և տխուր դէպքեր պատահած և արիւն թափուած էր։

ԷԿԻՆԻ ԴԷՊՔԸ

1312 տարուան Սեպտեմբերին երրորդ օրը Էկինի Քէօյ պաչը անունով թաղամասի եկեղեցիին մէջ արտակարգ բազմութիւն մը կար։ Այս բազմութեան ուշադրութիւն գրաւելը, եկեղեցի լեցուող ժողովուրդին մեծամասնութիւնը Էկինցի չըլլալով օտարականներ ըլլալն էր։

Հայերու եկեղեցիի մէջ աղօթքի ժամերը ամբողջ իսլամ ժողովուրդին ծանօթ էր։ Մանաւանդ այդ բազմութիւնը առաւօտուն շատ կանուխ հաւաքուած էր։ Վերջը, կէսօր ըլլալով հանդերձ եկեղեցիէն ոչ ոք դուրս չէր ելներ և շուկայի մէջ ոչ մէկ հայու խանութը բացուած չէր։ Կէսօրէ վերջ բազմութեան մէկ մասը եկեղեցիէն դուրս ելաւ. բայց խանութները նորէն չի բացուեցան։ Թիւրքիոյ բոլոր մասերուն մէջ, տարիէ մը իվեր շարունակուող շարժումներու մէջ հայերը միշտ այս ձեւով կը շարժէին։ Իսլամները թէ զարմանքի և թէ ալ շուարումի մատնուած էին։

Եկեղեցիէն ելնող ժողովուրդին մէկ մասը տուներու մէջ դրուեցան, իսկ միւս մասն ալ իբր թէ պտոյտի կերթան Թաղթէն դուրս գտնուող ժայռերուն մէջ, տեղաւորուեցան։

Այդ միջոցին փողոցներու մէջ խաղցող հայ տղաքներ իրենց բերաններէն խօսքեր փախցուցին.

— Հայրս զէնքը առաւ և այսօր որսի գնաց.

Միւս տղաքներն ալ մեծին խօսքերը կրկնեցին.

— Միայն քու հայրդ չէ՝ եա. Մեր հայրերն ալ իրենց զէնքերը առնելով գացին։

Էկինի հրամանատար միրալայ Թէվֆիքի տակ փոքրաթիւ [illegible] մը կար։ Անոր պատրաստ ուժը հազիւ 550 զինուորէ կը բաղկանար։

(Շար.)

ՄՇԵՑԻ ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՄԽԻԹԱՐ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

—o—

Հալէպի մէջ վիրապրող սակաւաթիւ Մշեցի հայորդիներէն չոր բորքն ալ Փետր. 11ին ցուրտ հողին յանձնեցինք բազմաթիւ յուղարկաւորներու խոր սուգին մէջ։

Հանգուցեալը Մուշի Միաց. Ընկ. Ներսէսեան վարժարանի ընթացաւարտներէն էր. Քալաշեանց Սարգիս վարժապետի Նահապետական տան բարի ու հարազատ զաւակ։ Պաշտօնավարած է Մուշի շրջանակի դպրոցներու մէջ Զաւարեանի տեսչութեան ներքեւ, ապա անցեր է Ֆարղին եւ Հալէպ հաստատուեր է 1911 թուին։ Հայկազեան վարժարանի խղճամիտ ու տիպար ուսուցիչներէն էր հայ վարժապետի իսկական կոչումով։ Սրբազան առաջնորդը տխուր շեշտերով նկարեց մէջ վեր հանեց հանգուցելոյն բարեմասնութիւնները ունկնդիրներու աչքերէն աղի արցունքներ քամելով։ Իր լռութեամբ ու խոհուն վարուելակերպով բազմաթիւ մարդոց համակրութիւնը շահեր էր։ Հայկազեան դպրոցի հոգաբարձութեան, տնօրէնութեան, ուսուցչական երկսեռ մարմնոյ, աշակերտութեան, Կիլլէճեան եւ Կրթասիրաց վարժարաններու ուսուցչական կազմի. Հ. Յ. Դաշնակցութեան տեղական կոմիտէի, Զափահաս Որբերու երկսեռ Միութեան, Տարօն-Տարուբեանի, Սասնոյ եւ Խուլուսի Հայ բնակչական Միութեանց, զանազան անհատներու եւ ընտանեաց կողմէ քսան եւ հինգ ծաղկեպսակներով յարգուեցաւ հանգուցելոյն յիշատակը։ Հակառակ պաշտօնակից եւ մտերիմ հայրենակից եւ իրեն համակիր բարեկամաց ջանքերուն հանգուցեալը իր մահկանացուն կնքեց Իտալական հիւանդանոցի զոյգ բժիշկներու մշտարթուն դարմանումին ու հոգածութեան տակ Տարօնոյ իր հայրենի բնաշխարհի կարօտը իր սրտին։

Հանգիստ իր հալումաշ ոսկորներուն։

Սզակիր Տարօնցի Ա. Մ.

Հալէպ 16 Փետր.

ՍՈՒՊՀԻ ՊԷՅ ՊԵՐԷՔԷԹԻ ՀԱՄԱԿՐԱՆՔԸ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՀԱՆԴԷՊ

Երէկ, թերթիս Տնօրէնը պանդոկ Ռօեալի մէջ այցելեց Սուրիական կառավարութեան նախկին պետ եւ Հալէպի Նորընտիր երեսփոխան Ն. Վ. Սուպհի պէյ Պերէքէթը։

Կէս ժամ աւելի տեւող տեսակցութեան միջոցին, Ն. Վսեմութիւնը պատասխանելով թերթիս Տնօրէնին հարցման, թէ ինչ որ Հալէպի մէջ պատահած դէպքերը ցաւ ւոնեցան են եւ ոչ համապատասխան եղած հրապարակութեանց,

Սուպհի պէյ եւ երեսփոխան պր. Լաթիֆ Ղանիմէ ճանիցս շեշտեցին Հայ ժողովուրդի հանդէպ իրենց սնուցած համակրանքն ու վստահութիւնը եւ յայտնեցին որ իրենք պիտի ջանան առանց խտրութեան Հայերը նկատել այս երկրին հարազատ զաւակներ, համահաւասար իրաւունքներով։

Միեւնոյն օր, Ն. Վսեմութեան փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Վեհափառ Բաբգէն կաթողիկոս, որ արժանացաւ սիրալիր ընդունելութեան։

ՀԵՐՔՄՆԱԳԻՐ ՄԸ

Տեղւոյս Հաճընի Հայրենակց. Միութիւնը, հրատարակութեան խնդրանքով մեզ ղրկած է հերքմնագիր մը, մեր նախորդ թիւին մէջ, Վեր. Տէվրիշեանի կողմէ գրուած հրաժեշտի խօսքին առթիւ։ Սոյն հերքմնագրով, Հայրէ. Միութիւնը չ'ընդունիր Վեր. Տէվրիշեանի անձին վերապահուած բարերարի տիտղոսը եւ կը բուէ կարգ մը փաստեր, որոնցմով կասկածի կ'ենթարկուի պատուելիի անկեղծութիւնը։

Տեղի չգոյութեան, պատճառաւ յառաջիկայ թիւին յետաձգուեցաւ հերքմնագիրը։

ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ԲԵՐՔԵՐԸ

Պատկան պաշտօնատանց կողմէ, կազմուած տեղեկագիրներու համաձայն կ'ենթադրուի թէ յառաջիկայ բերքերը փայլուն վիճակ մը պիտի ունենան։

պզդում չիճուկը։ Այդ չիճուկը ոչնչացնում է հիւանդութիւնը ամէն չրջանում.

Մարդկութեան օգտին

Ձնայած այն հանգամանքին, որ Նրան առաջարկել են մեծ գումարներ ծախելու համար գիւտը որոշ Ֆիրմաներին, չմպրինգերը հրատարակել է և իր ֆորմուլը առաջարկել է մարդկութեան օգտին։

Կարդացէք եւ Տարածեցէք

«ԱԶԴԱԿ»ը

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅԸ ՀԱՅՈՒՆ ԴԷՄ
ՔՍՏՄՆԵԼԻ ՈՃԻՐ ՄԸ
ԶՈՀՆ ՈՒ ՈՃՐԱԳՈՐԾԸ ՀԱՅԵՐ ԵՆ

Քսմնեցի ոճիր մը կատարուեցաւ անցեալ չորեքշաբթի, հայ երիտասարդի մը վրայ։

Ոճրագործը՝ Տիգրան Գապաեան, 18 տարու, Սուէտիացի, եւ զոհը 18 տարեկան Մեսրոպեցի, ժամանակէ մը իվեր կ'աշխատէին Գաբրիէլ Ամիրաեան սիկարէթի՝ թուփերու գործատան տեղւոյս մասնաճիւղին մէջ։ Անոնք խնդրի մը առթիւ գժտուած, իրարու հետ չէին խօսեր։ Բայց ոեւէ դժգոհութիւն չէին պատճառեր գործատիրոջ։ Իւրաքանչիւրը իր գործով հանդարտ կը զբաղէր եւ գործի վարպետին համակրանքը կը շահէր։

Գրիգոր. չորեքշաբթի առաւօտ երբ սեղանի մը տուփ կը փոխադրէր սենեակէ մը միւսը, յանկարծ ինկաւ եւ տուփերը գետին ցրուեցան։ Անտեսաւ այդ միջոցին որ Տիգրան դիմացէն կուգար։ Առանց ոեւէ նախաբանի, անոր երեսին պոռաց.

— Ուզուրսըզ, եթէ չարագուշակ ոտք այս կօշմերը գրած չըլլայիր տուփերս պիտի չթափէին։

— Ուզըրսուզը քեզի պէս կըլլայ, կը յարէ Տիգրան ու ապտակ մը կ'իջեցնէ անոր երեսին։

Ու կռիւը կը սկսի անոնց միջեւ։ Վարպետը կու գայ եւ զանոնք կը զատէ։ Անոնք կը դիմեն գործի միասնաբար պոռալով. «մենք դեռ դուրս կը տեսնուինք»։

Կէս օրին, Տիգրան սպասեց գործատան դրան մօտ։ Այս միջոցին երեւցաւ Գրիգոր եւ պոռաց.

— Ո՞ւր կ'երթաս.

— Քայլ մէյտանը, պատասխանեց Տիգրան։

Ակնթարթի մը մէջ անոնք միացան իրարու։ Գրիգոր բռնցքի երկու հարուած տուաւ Տիգրանին։ Այս վերջինը, զայրացած, քաշեց իր դաշոյնը եւ զայն խրեց Գրիգորի վիզը, պատռելով անոր ընչերակը։

Վիրաւորը արիւնլուայ՝ քալեց քանի մը քայլ, բայց ուժասպառ ինկաւ եւ անշնչացաւ։

Ոճրագործը, որ իր զզուելի արարքէն յետոյ անյայտացած էր, իրիկուան մօտ ձերբակալուեցաւ ոստիկաններու կողմէ։

Ոճրին պատճա՞ռը, կ'ըսուի թէ կնոջ սէր մը կայ.

ԴԺԲԱԽՏ ԶՈՀ ՄԸ

Ցաւով իմացանք որ Այնթապ երէքի մէջ մեռած է տեղւոյս տեղակացի դիւանի քարտուղար Եղնիկ Աբրահամեան, հազիւ 30 ամեայ բնիկ Անթոփցի երիտասարդ մը։ Տարաբաղդ Եղնիկ մօտ 10 օր կրիքէ վարակուած ըլլալով անկողին մնալէ վերջ, կողացաւ կը վարակուի եւ կարճ ժամանակի մը միջոցին կ'աւանդէ իր հոգին։ Բժշկական ամէն խնամք անկարող կըլլան փրկելու դժբաղդ երիտասարդի ճակատագիրը։

Մեծ ցաւով, Ֆրանսական զինուորներու եւ Բարձր Գոմիսէրութեան պատուիրակութեան պաշտօնեաներու մասնակցութեամբ կատարուած է յուղարկաւորութիւնը։ Եղնիկ ամենէն սիրուած եւ բոլորի համակրանքը վայելող ազնիւ հայ մըն էր։

Մեր ցաւակցութիւնները իր ընտանեկան պարագաներուն։

ՄԱՐՕՆԻՆԵՐՈՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ՀՈՎՈՒԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԸ

Մարօնիներու պատրիարքը հրատարակեց իր առաջին հովուական թուղթը։ Կրօնական սովորական յանձնարարութիւններ ընելէ վերջ, պատրիարքը աւելցուցած է. «Առ խաղաղ մեր Հայրենիքի տնտեսական զարգացման. բարօրութեան գալը մեզի պիտի վերադարձնէ արտասահման գաղթող մեր հայրենակիցները որոնք Լիբանանի հայրենիքին պատկաներնին կը հռչակեն անբերի կերպով։

«Կապուած մնանք պապական Ս. Աթոռին, եւ Քրիստոնէութեան պետին։

«Պահպանե՛նք մեր սիրելի հայրենիքը իր բարիքներով լեցուցած Ֆրանսական ազնիւ ազգը մեզ կապող դարաւոր բարեկամութիւնը»։

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

Փոքր Սէրայի նրբանցքներուն մէջ խօսակցութիւններ տարուեցան կը դառնան յառաջիկայ նախագահական ընտրութեան շուրջ։ Զանազան գուշակութիւններ կը կատարուին։ Տարաձայնութիւն կայ թէ պ. Բօնսօ Մարօնիներու պատրիարքին տուած վերջին այցելութեան միջոցին խօսակցութիւնը յառաջիկայ նախագահական ընտրութեան շուրջ ալ դարձած է եւ թէ նոյն իսկ Բարձր Գոմիսէր եւ պատրիարք համաձայնած են ընտրելիին անուան շուրջ։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

Ազգային Առաջնորդարանի Դիւանէն կը հաղորդեն մեզ.—

Առաջնորդարանս ուրախութեամբ կը տեղեկացնէ թէ, Զահլէի եւ Թրիփոլիի Գաւառականի ընտրութիւնները կատարուած են օրէնքի տրամադրութեան համաձայն եւ առանց միջադէպի։

Զահլէէն ընտրուած են Տիարք՝ Միսակ Ազիրեան, Վահրամ Վարժապետեան. իսկ Թրիփոլիէն՝ Տիգրան Մավիսագալեան, Յակոբ Տ. Մելքոնեան։

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՔԱՋԱԼԵՐԷ ԱՅԳԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՆՏԱՌԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆԸ

Երկրագործական Նախարարութեան գիւղատնտեսներէն պ. Ֆիլիփ Խալաֆ Հասպայայի շրջանէն վերադարձած է ուր գացած էր հսկելու համար 8000 հատ ամերիկեան որթատունկերու բաշխումի գործին։

Ինչպէս որ յայտնի է, այս որթատունկերը ըմբռնած են Ֆիլոքսերա հիւանդութեան եւ կը ծառայեն վերանորոգելու սոյն հիւանդութեան հետեւանօք վնասուած այգիները։

Հազար քիլօ մայրի հունտ բաշխուած եւ ցանկուած է նաեւ փիրուզեաց պաշտօնեայի հսկողութեան տակ։

ՇԵՐԱՄԻ ՀՈՒՆՏԵՐՈՒ ՁՐԻ ԿԵՐՊՈՎ ԲԱՇԽՈՒՄԸ

Երկրագործական Նախարարութիւնը որոշած է ձրի կերպով շերամի հունտ բաշխելու համար Մրխաբներու կողմէ պատրաստուած ցուցակներ։ Սոյն ցուցակները հակակշռելու համար պիտի ներարկուին Շերամաբուծական Համաժողովին Գործադիր Յանձնախումբին քննութեան։

Այս ցուցակներուն վաւերացումէն վերջ, շերամի հունտի գործով զբաղող վաճառականներուն ապսպրանքներ պիտի տրուին եւ այս վերջիններուն եկող հունտերը շերամաբոյծներուն պիտի յանձնեն Մրխարներու միջոցաւ։

ՏԱԳՆԱՊ ՆԱՐԻՆՋԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Նարինջ արտածող վաճառականներէն 35 հոգիէ բաղկացած պատուիրակութիւն մը Պէյրութ գալով ընդունուած է Խորհրդարանի Նախագահ Շէյխ Մուհամմէտ Ճիսրի կողմէ։ Պատուիրակութիւնը Նախագահին պարզած է պտուղներու արտածումին դադրելուն հետեւանօք Թրիփոլիի վաճառականներուն կրած վնասները։

Պատուիրակները աւելցուցած են որ եթէ արագ լուծում չգտնուի ծիրող տագնապին, Նարինջի մշակութեան, ծրարման եւ ուրիշ գործողութեանց մէջ աշխատող գործաւորներ պիտի մատնուին անգործութեան։

Թրիփոլիցի վաճառականները իբրեւ դարման առաջարկած են մօրաթորիոմ մը իրենց պարտքերուն համար։

ՍՈՒՊՀԻ ՊԷՅ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

Քանի մը օրէ ի վեր Պէյրութ կը գտնուի Սուրիոյ կառավարութեան նախկին նախագահ Սուպհի պէյ Պէրէքէթ։

Սուպհի պէյ Պէրէքէթ այցելութիւն տուած է Բարձր Գոմիսէրին եւ տեղական կառավարութեան։ Իր բազմաթիւ բարեկամները օթէլ Ռօեալ երթալով ողջունած են զինք։

Սուպհի պէյի հետ միեւնոյն ժամանակ Պէյրութ եկած են Սուրիոյ Նորընտիր երեսփոխաններէն պ. պ. Լաթիֆ Ղանիմէ եւ Նուրի Մուսաարէս։

Գ. ՇԱՐԼ ՏԷՊՊԱՍ Կ'ԱՅՑԵԼԷ ՏՐԻՒԶՆԵՐՈՒ ԳԱՒԱՌԻՆ

Հանրապետութեան նախագահ Գ. Շարլ Տէպպաս այցելութիւն տուաւ Տրիւզներու Գաւառ Մէյնէմ պէյ Համտանի անոր հօր իւլքմա Շէյխ Սաիտ Համտանի մահուան առթիւ։

Սոյն այցելութեան միջոցին, Ն. Վսեմութեան կընկերակցէր խորհրդարանի Նախագահ Շէյխ Մուհամմէտ Ճիսր։

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԵՐՈՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ

Անցեալ Դեկտեմբերի ընթացքին, երեսունը երկու հատ ինքնաշարժ ծախուած է քաղաքիս մէջ, քսանը երկու հատ ներքին գաւառներու համար եւ ինը հատ բեռնակիր ինքնաշարժ այլ իբրեւ տրանզիթ անցեր է Թէհրան։

ՎԱՐՁԱԳԻՆՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ
ՆՈՐ ՑՈՒՑԱԳԻՐ ՄԸ

Վարձակալներու կոմիտէն Ֆրանսական եւ տեղական իշխանութեանց ներկայացուցած է երկար յիշատակագիր մը, որով կը պարզէ այն պատճառները, որոնց համաձայն պէտք է որ հրատարակուի նոր օրէնք մը 'ի նպաստ վարձակալներու։

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ ԶԱՐՀՈՒՐԵԼԻ ԱՐԿԱԾ
ՉՈՐՍ ՀՈԳԻ ԾԱՆՐԱՊԷՍ ՎԻՐԱՒՈՐ

Առջի օր, երեկոյեան ժամը 4.30ին, Նեհրի ճամբուն վրայ, հանրակառքի ընկերութեան կեդրոնատեղիէն քիչ անդին, ինքնաշարժի զարհուրելի արկած մը տեղի ունեցաւ։

Թիւ 20 հանրակառքը, Մար Միխայէլ կայանի առջեւ կը կենար։ Այդ միջոցին Նեհրի կողմէն կուգար 21 թիւ հանրակառքը։ 7249 թիւ ունեցող նոր Ֆիաթ օթօ մը արագընթաց կը սուրար դէպի Նեհր։ Վարիչը կարծելով որ պիտի կրնայ անցնիլ երկու հանրակառքերու միջեւ մնացումէն առաջ, տարուեցաւ իր արագ ընթացքը։ Բայց, հազիւ անոնց մօտեցած ինքնաշարժը մնաց երկու կառքերու միջեւ եւ ջարդ ու փշուր եղաւ։ Ինքնաշարժին ղեկը մտաւ վարիչի փորը եւ հոն կոտրեցաւ։ Երեք ճամբորդներն ալ ծանրապէս վիրաւորուեցան։ Փշրուած ապակիներու կտորները զանազան տեղերէն վիրաւորած են ճամբորդները։

Վիրաւորները անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուեցան։

Այս արկածի պատճառաւ հանրակառքերու երթեւեկը մէկ ժամու չափ դադրեցաւ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ԹԻՒՐՔԵՐ ՁԻՒՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԿԸ ՄԵՌՆԻՆ

Ուրֆա հրատարակուող «Միլլի» թերթը կը գրէ.—

Ուրֆայէն Սուրիա գացող քանի մը մարդիկ ճեպել Իպրահիմ փաշայէն անցնելու ատեն, ցուրտէն պաշտպանուելու համար մեծ քարայր մը մտան։ Գիշերը մնացին հոն. առտուն տեսան որ ձիւնը գոցած է քարայրին դուռը եւ իրենք բանտարկուած են։

Քանի մը օր վերջ, երկար քննութիւններէ յետոյ, բոլորն ալ մեռած գտնուած են քարայրի մէջ։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Նախարարաց խորհուրդը իր շաբաթական նիստը գումարեց Նախագահութեամբ պ. Շարլ Տէպպասի։ Սամունէի Լենէն օգտուելով ոռոգում կատարելու ծրագիրը օրակարգին մէջ արձանագրուած էր։ Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարար Հիւսէյն պէյ Ահտապ իր պաշտօնատան երկրաչափներու կողմէ պատրաստուած տեղեկագիրները ներկայացուց խորհուրդին։ Երկար խորհրդակցութենէ մը վերջ, Նախարարաց խորհուրդը պաշտօն տուաւ Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարին ուսումնասիրելու համար խնդրոյ առարկայ ծրագրին կարելի եղածին չափ արագ կերպով իրագործումին միջոցը։

Նախարարաց խորհուրդը քննեց նաեւ օրակարգի վրայ գտնուող ուրիշ խնդիրներ եւս։

ԱԼՖՕՆՍ ԹԱԳԱՒՈՐ ՊԷՅՐՈՒԹ ԿՈՒ ԳԱՅ

Մարսէյլէն կը հեռագրուի թէ Սպանիոյ նախկին թագաւոր Ալֆօնս 13րդ ճամբորդելով Թօլէտոյի դուքսին անուան տակ արեւելքի մէջ պտոյտ մը կատարելու համար, Մարսէյլի «Թիօֆիլ Կօթիէ» շոգենաւը նստեր է։

Այս շոգենաւը Պէյրութ կը հասնի փետր. 29ին։ Ալֆօնս 13րդին կ'ընկերակցին Գուրպօն իշխաններէն, իր աղջիկը եւ Միրանտայի դուքսը։ Նախկին թագաւորը պիտի այցելէ Պաալպէք եւ Տամասկոս, ուրկէ պիտի անցնի Պաղեստին եւ Եգիպտոս։

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ
ԾԽԱԽՈՏՆԵՐՈՒ ՀԱՍՈՅԹԷՆ 2.50 | 0 ՏՈՒՐՔ ՊԻՏԻ ԳԱՆՁՈՒԻ

Խորհրդարանի մէջ, երկու օր իրարու վրայ վիճաբանութիւն կատարուեցաւ ծխախոտներու մէջ *տումպէկ* արգիլելու կամ չարգիլելու եւ ծխախոտներու հասոյթէն որոշ տուրք մը գանձելու խնդիրներու շուրջ։

Նկատելով որ հասարակութիւնը խիստ կերպով կը հետաքրքրուի ծխախոտներով այս երկրի մէջ, հանդիսատեսներու հոծ բազմութիւն մը փութացած էր Ներկայ գտնուելու սոյն նիստերուն։ Նոյնպէս, երեսփոխանները գրեթէ իրենց բոլոր կազմով մասնակցած են այդ նիստերուն։

Սոյն նիստերու ամբողջ տեւողութեան ընթացքին բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան բեր ու դէմ։ Երեսփոխաններէն ոմանք, մասնաւորապէս Տօքթ. Հայիմ պէյ Գաստուրա, շատ խիստ կերպով արտայայտուեցաւ *տումպէկ*ի դէմ։ Ուրիշներ ալ պաշտպանեցին հակառակ կարծիք մը, փաստարկելով թէ կառավարութիւնը պարտաւոր է քաջալերել ծխախոտները որովհետեւ անոնք իբրեւ խթան կը ծառայեն ձիու տեսակներու եւ ցեղը բարւոքելու համար։

Երեք ժամ տեւող վիճաբանութենէ մը յետոյ, խնդիրը քուէարկութեան դրուեցաւ եւ *տումպէկ* պահպանումը որոշուեցաւ տասներկու քուէի դէմ տասնըվեց քուէով։ Շէյխ Մուհամմէտ Ճիսր եւ պ. Օսէյրան ձեռնպահ մնացին։

Իսկ գալով ծխախոտներու հասոյթէն տուրք գանձելու խնդրին, խորհրդարանը մեծամասնութեամբ քուէարկեց որոշում մը որու համաձայն կառավարութիւնը 2.50 | 0 տուրք մը պիտի գանձէ ծխախոտներու զուտ հասոյթէն։

ԻՍԼԱՄՆԵՐՈՒ ԲՈՂՈՔԸ

Առջի օր, Պէյրութի միւֆթին եւ իւլէմաները ժողով մը գումարելով, բողոքի հեռագիր մը խմբագրած են յանձնելու համար Բ. Գոմիսէրին, որ իր կարգին պիտի ղրկէ Արտաքին Նախարարութեան։ Այս հեռագրով իսլամ երեւելիները կը բողոքեն պոլշեւիկներու կողմէ իսլամներու հանդէպ ի գործ դրուած բռնութեանց դէմ։

ԵՐԵՔ ՄԱՆՉ ԶԱՒԱԿ ՄԷԿ ԱՆԳԱՄԷՆ

Քաղաքապետարանի պաշտօնեաներէն մէկուն տիկինը մէկ անգամէն երեք մանչ զաւակ ունեցած է։

ՍԱԿԱՐԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ
19 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932

		Ս. Դ.
Եգիպտ. Ոսկի		448
Անգլիկն. »		437
Տօլար »		126
Թրքական »		58
[illegible] Օսմանեան		130
Իտալական Լիր 100		640
Յունակն. Տրախմի 100		135
Անգլկ. ոսկի		504
Ֆրանս. »		480
Օսման. ,,		549
Արծաթ մէճիտ		26
Գրէտի Ֆոնս. Ա. Ձբ.	493	
,, ,, Բ.	288	
,, ,, Գ.	283	

Մեծերեան եղբարք Պիւ Տօս

Թելէֆօն՝ 5-19

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Այսու կը յայտարարուի Հայ ժողովուրդեան թէ, ամէն անոնք, որոնք Լիբանանեան հպատակութիւն (նուֆուս) չունին, եւ կամ անոնք, որոնք նուֆուսի տարեկէին առնուած ոչ Լիբանանցիի թուղթ (Լէնինին պաս 30 էպ 924) ունին, պէտք է դիմեն Ընդհանուր Ապահովութեան (Sureté Générale) պաշտօնատունը Խան Անթուն պէյ, եւ կամ այս պաշտօնատան ցուցուած վայրերը տեղւոյն ոստիկանութեան, միասին առնելով 3 լուսանկարներ, ստանալու համար նոյն պաշտօնատունէն տրուելիք ինքնութեան թուղթերը. դիմումի համար նշանակուած թուականն է մինչեւ 932 Մարտ 31, որմէ յետոյ ներկայացողներ պիտի ենթարկուին 6.50 ս. ոսկի տուգանքի։

Այս դասակարգէն դուրս են անոնք, որոնք արդէն զանազան միջոցներով Լիբանանցիութեան թուղթ ստանալու համար դիմում կատարած են։ (Մարդահամարի մէջ առանց նուֆուսի Լիբանանցի արձանագրուողներ բացառութիւն չեն կազմեր)։

Նոյնպէս կը յայտարարուի թէ Լիբանանցիութեան թուղթ ստանալու համար տակաւին առիթներ կան, որոնց մասին բացատրութիւն ուզողներ կրնան դիմել Ազգային Առաջնորդարան։

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆ ՀԱՅՈՑ

ՀԱՆԴԷՍ

ՓԵՏՐՈՒԱՐԵԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ
11ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻՒ

Տեղի կունենայ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՏԱՆ սրահին մէջ

Շաբաթ 20 Փետր. երեկոյեան ժամը 8,30ին

Հրապարակային Դասախօսութիւն

21 ՓԵՏՐ. ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, ԺԱՄԸ 10ԻՆ

Ժողովրդային Տան մէջ

ՊԻՏԻ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ՏՕՔԹ. Վ. ՓՕԹՈՒՔԵԱՆ

Նիւթ՝ Թիֆլիս եւ իր բարդութիւնները

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՀԱՅ ԳԵՂ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Նուագահանդէս 21 Փետր. 1932, Կիրակի գիշեր, ժամը 9ին Միութեան ակումբին մէջ։

Ցայտագրին իրենց բարեհաճ մասնակցութիւնը կը բերեն բռէնս Միզպայ, Տեղակալ Վիթիւ, Պ. Ն. Հազարապետեան եւ Պ. Տ. Թոսբաթ։

Մուտք 25 Ս. Դ. անդամներուն 15 Ս. Դ.

ՀԱՆԴԷՍ -- ԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԿԻՒՐԻՆԻ ՀԱՅՐԿ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

'Ի նպաստ կարօտ ուսանողներու

5 Մարտ 932 շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30-ին

Հայ Աւետ. Ժողովասրահին մէջ

ՍԻՆԵՄԱՅԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

(LES DEUX MONDES)

Ի ՆՊԱՍՏ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

25 Փետր. 932 հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9,30ին

ԱԼՖՕՆՍԻ սրահին մէջ

Սինէմայի այս ներկայացումը պիտի փոխարինէ ամէն տարի ի նպաստ Ազգ. վարժարաններու կազմակերպուած պարահանդէսը։

ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԽՈՍՐՈՎ ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ

(Տօքթ. իրաւագիտութեան)

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԴԱՏԵՐ

Ընկերակցութեամբ հանրածանօթ փաստաբան ՄԻԹՐ ԱԶԻԶ ԷԼ ՀԱՇԷՄԻ

Գրասենեակը բաց է կէսօրէ առաջ 9—12 կէսօրէ վերջ 3—6

Rue Allenby, Immeuble NESSOULI ՀԵՌԱՁԱՅՆ 1–28

56

Թողուցած գործը։

Անդրանիկ կը ստանձնէ բովանդակ ռազմական և քարոզական պատասխանատուութիւնը Սերոբի և իր ընկերներու գործին։ Բայց Անդրանիկի և իր ընկերներուն համար կը սկսի ամենէն ցաւագին, ամենէն դժնդակ օրերը։

Անդրանիկի ընկերներուն մէջ ամենէն աչքառու, ամենէն հրեղէն դէմքն է Գէորգը, Գէորգ Չավուշը։

Անոնց համար կը սկսին Թափառական օրերը, լեռնէ լեռ, ձորէ ձոր և դաշտէ դաշտ։

Բայց Հայ յեղափոխականը անպարտելի է և անհաս։

Ոչ ոք չի յաջողիր գտնել Անդրանիկի և իր ընկերներուն հետքը։

Թրքական կառավարութիւնը յաջողեցաւ, Հայերու մատնութեամբ, մէջտեղէն վերցնել Սասնոյ Հայ դիմադրութեան կեդրոնական ջիղը, Սերոբ փաշան, բայց Հայ յեղափոխականը չմոռցաւ վերջին դատաստանը տալ այդ ոճիրին։

Սերոբ սպաննուած էր Խալիլ փաշայի ձեռքով։ Անդրանիկի մէջ ծնեցաւ վրէժը։ Պէտք էր անիկա ինքը անձամբ լուծէր իր վարպետին վրէժը։ Խալիլ փաշան ոչ թէ միայն Սերոբ փաշայի արիւնը խմած էր, այլ և բիւրաւոր գիւղացիներու։ Ամբողջ Հայ գիւղացիութիւնը արիւն արցունք կուլար Խալիլի ձեռքէն։

Խալիլի գոյութիւնը դարձած էր պատմական պատիժը Հայ ժողովուրդի ամենէն նուիրական վայրերուն և Հայ արդի պատմութեան վարկը, փրէսթիժը բարձր պահող սարերուն ու դաշտերուն։ Յանուն Հայ ժողովուրդի ազատագրութեան, յանուն տանջանքին, յանուն վրէժի և գեղեցիկ մահուան, Սերոբի սպաննումէն յետոյ, անգամ մըն ալ Անդրանիկի և Գէորգ Չավուշի գնդակները սուրացին Մարնիկի գագաթները և արձագանգ տուին չորս կողմերը։

14 53

Հայ յեղափոխականի բարոյականը ունի զանազան շերտաւորումներ։

Անդրանիկ իր «Մարտական Հրահանգներ»ու մէջ կը թելադրէ ուրիշ բարոյական մը — ըլլալ ուրախ, ըլլալ ժպտուն, դիմագրաւել յուսահատ կռիւն անգամ զոհ և ժպտագին շողերով։

«Ամրապետ ու տասնապետները, որքան ալ սաստիկ ըլլայ կռիւը միշտ ուրախ դէմք ունենալու
«և քաջալերելու են Հայդուկները, և պաշարուին
«մնալու են, չփոթելու չեն։
«Եթէ տեղ և յարմարութիւն ունիս, գերիները լաւ
«կը պահես և լաւ կը կերակրես....»

Ահա վերջին քաղաքակրթութեան զինուորական բարոյական հասկացողութիւնը, որ գերման կայսրութիւնն անգամ ուժը չունեցաւ գործադրելու։

Ուրիշ տեղ մը Անդրանիկ ընդհանուր օրէնք կը դնէ։

«Վարք ու բարքով մաքուր և անարատ մնալ։»
«Իրարու հետ սուտ չխօսիլ»
«Իրարու վիրաւորական խօսքեր չըսել։ Եթէ պատահի այդպէս դէպքեր, խռով չմնալ, այլ կէս
«ժամ յետոյ հաշտուիլ։ Եթէ ձեր խռովութիւնը մէկ
«օր տեւէ, դուք արժանի չէք ըլլար յեղափոխական անուն կրելու։»
«Ժողովուրդին հետ սիրով և քաղցրութեամբ պիտի
«վարուիք, ձեռք չբարձրացնէք ժողովուրդի ոեւէ
«անհատի վրայ եթէ ձեզ վիրաւորէ, բողոքեցէք
«ձեր մեծերուն։
«Կերակուրի և հագուստի համար խստապահանջ
«պիտի ըլլաք, ամէն մայր մտածելու է հասարա-
«կութեան դրամներուն վրայ և շռայլութեամբ
«ծախսելու չէ»

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓՐԱԿԱՑԻ ԱՆԳՈՐԾՆԵՐԸ

Փրակայ.— Անգործներուն թիւը հասաւ 580,000ի։

ՆՈՐ ՍՐՇՍԻԱՆՔ ԴԷՊԻ ԲԵՒԵՌ

Պերլին.— Հիւսիսային բեւեռ գացող Իտալական արշաւախումբի նախկին պետ զօրավար Նօպիլէ պ. Մուսոլինէ այ տօնութիւն ստանալէ վերջ, Սովիէթական կառավարութեան հետ յանձնառութիւն մը կնքեց, որուն համաձայն ինք պիտի մասնակցի յառաջիկայ ամառ Լենին-կրատի բեւեռային հաստատութեան կողմէ ձեռնարկուելիք արշաւախումբին։

ՃԱՊՈՆ ՆՈՐ ՎԱՐԿԵՐ ԿԸ ՔՈՒԷԱՐԿԷ

Թոքիօ.— Կայսերական խորհուրդը 34 միլիոն եէնի վարկ մը քուէարկեց շարունակելու համար պատերազմական գործողութիւնը Չինաստանի մէջ։

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ԿԱՄԱՒՈՐ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴՆԵՐ

Լոնտոն.— Պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ կարգ մը Անգլիացի օդանաւորդներ վերջերս գիմում մը կատարելով իրենց ծառայութիւնը տրամադրած են Չինական կառավարութեան։ Չինաստանի ներկայացուցիչները կա՛յ ոչ զած չեն ընթացք տալու սոյն դիմումին, նկատելով որ խնդիրը առարկայ դիմումին ընթացք տալու համար իրաւասու է Նանքինը միայն։

ՇԱՆԿՀԱՅԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Շանկհայ.— Թնթանօթաձգութիւնը ընդհատ կերպով շարունակուեցաւ Շաբէյի և Վոսունկի ճակատներուն վրայ։

Անգլիական և Ամերիկեան հիւպատոսները դարձեալ բողոքեցին Ճապոնական զինուորներու ցամաք հանուելուն համար։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

Պերլին.— Պատգամաւոր' մը, մարաջախտ Հինտենպուրկ պաշտօնապէս յայտարարեց իր թեկնածութիւնը Գերմանիոյ նախագահութեան համար։ Պատգամաւորը կը յայտարարէ որ եթէ վերընտրուի մարաջախտը իր ջանքերը պիտի նուիրէ ձեռք անցունելու համար արտաքին գործերու մէջ ազատութիւնը և իրաւանց հաւասարութիւնը և ներքին գործերու մէջ՝ երկրի միութիւնը և բարգաւաճումը։

«Գողպատեայ Սաղաւարտ» միութիւնը հրատարակեց գեկոյց մը որով կը յայտարարէ թէ պիտի պաշտպանէր մարաջախտ Հինտենպուրկի թեկնածութիւնը եթէ անիկա կառավարութեան մէջ մտայուտ փոփոխութեան մը բացայայտ հաւաստիքը տուած ըլլար։ Գերմանական Ազգայնականները որոշում մը չտուին տակաւին։

Կառավարական կուսակցութիւնները և ձախակողմեաններ մարաջախտ Հինտենպուրկի թեկնածութիւնը ընդունեցին մեծ գոհունակութեամբ մը։ Պաշտօնական շրջանակները կընդգծեն թէ մարաջախտը ազգային շահի տեսակէտով կուսակցութիւններէ վեր է։

ՃԱՊՈՆՆԵՐԸ ԵՒ ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Խարպին.— Ճապոնական ուժերու հրամանատար Զօր. Հասէպ յայտարարեց թէ երկիւղ չկայ, որ Ճապոնի և Խորհրդային Միութեան միջև, ու ծագի՝ Մանջուրիոյ հարցին պատճառաւ, տրուած ըլլալով որ ճապոնական բանակը մտադիր չէ Խարպինէն անդին անցնիլ։ Մանջուրիոյ ճապոնական ուժերու թիւը 25 000 է։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԶԷՆԸՆԿԵՑԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻ ՄԷՋ

Ժընէվ.— Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարար Թէվ ֆիք Րիւշտի պէյ զէնընկեցական խորհրդաժողովին մէջ յայտարարեց թէ Թուրքիոյ իտէալը պետութեանց միջև ուժերու համեմատական հաւասարութիւնն է, անպիսի եղանակաւ մը, որ երկիր մըշկարողանայ միւսին վրայ յարձակիլ։ Ինք կ'ընդունի Իտալիոյ անսս կէտը և պիտի քննէ Ֆրանսական առաջարկը, եւ է անոնք սկզբունքայը պիտի ըլլան բոլոր զինութեանց միջազգայնացումին։ Րիւշտի պէյ համամիտ է վտանգաւոր զէնքերու և զինուորական օդանաւերու ջնջումին։ Ան պահանջեց որ իւրաքանչիւր պետութիւն ազատ ըլլայ իրենց երկրին պէտքերուն և աւանդութեանց համաձայն զինուորական դրութիւն մը որդեգրելու։

ՕՐՆԷ ԴՈՒՆ ՔԵԶԻ ԵՒ ԱՍՏՂԸ ՔՈՒԿԻ ՊԻՏԻ ՕԳՆԷ

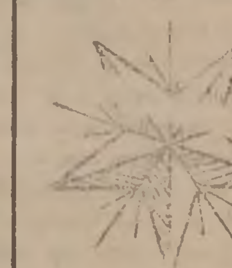

ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԱՍՏՂԸ
(L'ETOILE du FOYER)

Առեւտրական և երկրագործական ժողովրդային վարկի հաստատութիւն Անանուն ընկերութիւն.— դրամագլուխ 3,000,000 ֆրնք. որ կրնայ 3.000,000,000 ֆրնքի բարձրացուիլ վարչական խորհուրդի պարզ որոշումովը։

Կեդրոնատեղի.— 137 Boulevard Sebastopol - Paris

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Արեւելեան պետութեանց
Ասվօյ Օթելի շէնք, Պուրճ, Պէյրութ

ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ՃԻՒՂ
Աւանդի պայմանագրութիւն
ՕԺԻՏ
Տրաշխաւորեալ տոկոս 6%։ Ասկէ զատ մասնակցութիւն ընկերութեան շահերուն։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՃԻՒՂ
ՎԱՐԿԵՐՈՒ ԲԱՑՈՒՄ
Կալուածի վրայ փոխատուութիւնք
վճարելի 10—15—20 տարիէն. որոշուած պայմանաժամէն առաջ ուզողը կրնայ վճարել։

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ԱՍՏՂԸ ընկերութիւնը ներկայիս 75,000է աւելի անդամ ունի։ Մինչև 1 Ապրիլ 1931 Ընտանիքին Աստղը 135 միլիոն փոխ տուած է, գրաւով 500 միլիոնէ աւելի արժէք ունեցող անշարժ կալուածներու վրայ։

Ամեն թղթակցութիւն ուղղել՝ B,P. 821, Beyrouth

Կարի եւ Ձեւագիտութեան Դասընթացք
ՏԻԿԻՆ ՄԱՌԻ ԵՐԱՄԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ԴԻՐՁԱԿՈՒՀԻ
ԲԱՐԻԶԷՆ ԵՒ ՎԱՇԻՆԿԹՕՆԷՆ

Կարի եւ ձեւագիտութեան մասնագիտուհի, Տիկին Մառի Երամեան կը վերադառնայ իր արհեստանոցը, Մեծ Սէրայի դիմացը Նօ. 78 տան երկրորդ յարկը։

Երեք ամսուան միջոցին կը սորվեցնէ ամենավերջին նորաձեւութեամբ, կար եւ ձեւագիտութիւն, իր բոլոր բարդութիւններով եւ արդիական միջոցներով, Droit-fils մեթոտով։ Իր աշակերտուհիներ կ'ստանան Բարիզի ակադեմիական Académie Daydou վկայականով։

ՍԹԱՆՏԱՐՏ կօշիկները միշտ ամենաջար, ամենադիմացկուն, ամենաաժան եւ ամենագեղեցիկներն են։

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝
ՆԱԺԱՐ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՏՈՔԹ. ԼԵՒՈՆ ԵԷՆԻՔՈՄՃՈՒԵԱՆ

(Նախկին Ամերիկ. հիւանդանոցի)

Կեդրոնատեղի
Կեսօրէ առաջ ժամը 9—12, կեսօրէ վերջ 2—6։

ՏՈՔԹ. ԳՒՐՈՒԳ ԿԻՐԿԻՒՐԵԱՆ

Վիեննայի Laureat համալսարանի Interne եւ...

... rue de Damas, No. 15

ՏՈՔԹ. ՍՈՂՐԱՏ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Կընդունի ամեն օր բացի կիրակիէն կէսօրէ առաջ 8—12 կէսօրէ վերջ 2-6

Հասցէ՝ Capucinներու եկեղեցիին կից Արդարութեան պալատին եւն.

ՏՕՔԹ. Մ. Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ

Նախկին ներքին բժիշկ ԹԱՂԱՊԵՏ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ
Այժմ Յիայուն բժիշկ St. ELIE ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ
ՆԱՀՐԻ ՌՈՍՏԻԿԱՆԱՏԱՆ ԴԻՄԱՑ ԻՐ ԲԼԻՆԻԿԻ ՄԷՋ

Ամեն օր (Կէսօրէ առաջ 10 - 12
(Կէսօրէ վերջ 1 — 3

ՅՆԹ.— Հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրէ վերջ աղքատ հիւանդներուն ձրի։

ՏՕՔԹ. Գ. ՏԱՎՈՒՏԼԱՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Իր դարմանատունը հաստատած է, ՍԱՄԱԻՐ փողոց, Տօքթ. Սօղոմոնեանի (ատամնաբոյժ) դարմանատան կից։

Ընդունելութեան ժամեր՝

Կէսօրէ առաջ ժամը 8—12
» վերջ » 2—6

ՏՔԹ. Բ. ԳՈՒԼԱԳԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ՝ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԷՆ

Կը դարմանէ գիտական ամենավերջին մեթոտներով, թոքերու, ստամոքսի, աղիքներու լեարդի ամեն տեսակ հիւանդութիւններ։ Հին եւ նոր ցերմամիզութիւնը իր բոլոր բարդութիւններով, ինչպէս նաեւ Ֆրանկախտ եւ մորթային հիւանդութիւնները։

Արագ, արմատական եւ բարեխիղճ դարմանում։

Հիւանդ կ'ընդունի ամեն օր, բացի կիրակիէ, իր նախկին դարմանատան մէջ. ժամը 8—12 եւ 2—6ու մասնաւոր ժամադրութեամբ։

Երեքշաբթի օրեր, ժամը 2—5 վկայեալ ԵՂՓԱՅՆԵՐՈՒ ՋՐԻ

Յօրդ Հասեյ ծ փողոց՝ թիւ 8

Տոկուն շինուած
Վայելուչ տեսք
Հնչուն եւ բնական ձայն
Ահա յատկանիշներ՝

ՈՐՈՆՑՄՈՎ ԿԸ ՋԱՏՈՐՈՇՈՒԻՆ
ԱՓՕԼԼՕ ՖՕՆՕՆԵՐԸ

Հրապարակի վրայ գրաւորոց բոլոր մարքաներու հետ կը մրցին Ափոլլօ ֆօնօները։ Մանաւանդ վերջին նոր մոտէլները, որոնք հասած են արդէն, անգերազանցելի են՝ իրենց տոկունութեամբ, վայելչութեամբ և մատչելի գիներով։

APOLLO GRAMOPHONE Co. Ltd
(of London)

ԱՓՕԼԼՕ ՖՕՆՕՆԵՐՈՒ ԹԱԳՈՒՀԻՆ !!!

Կատարեալ համոզում գոյացնելու համար անգամ մը այցելեցէք

MAISON APOLLO, Rue de la Poste, BEYROUTH

Փորձառական եւ ձեռնտու ամեն ձեւի, մեծ եւ փոքր, եւ ամենամատչելի գին, վճարումի դիւրութիւն։

Ընդհ. ներկայացուցիչ Սուրիոյ, Լիբանանի, Անդրյորդանանի, Միջագետքի եւ Կիպրոսի.— ԳՈՒՐԳԷՆ ՍԻՆԱՆԵԱՆ

KOURKEN SINANIAN, Boîte Postale 642, BEYROUTH (Syrie)

«Ձեր բարեկամներէն կամ տունէն ինչ որ ընծայ «ստացաք, պէտք է յանձնէք ձեր խմբապետին, «որը տեսնելով թէ ձեզմէ ո՞վքեր կարիք ունին և «որոնց յարմար է, անոնց կուտայ։»

«Ուտելիքին պէտք է հաւասար նայէք, խնձոր «մ'այ ունենաք պէտք է բաժնէք»

«Ոչ թէ ըմպելիները արգիլուած է խումբերուն» «Անցած ընկերներու գործունէութիւնը առհասարակ չի վատաբանէք, անոնց նահատակութեամբն «է որ մենք եղած ենք փորձառու և պիտի ըլլանք։ Չկայ ազգ մը որ իր գործելակերպին մէջ «սխալ գործած չըլլայ։ Ասոնք ալ իրենց սխալներով է որ ուղղած են յետագայ գործելակերպը։

Ահա Հայ յեղափոխականի կուռ բարոյականը իր պարզ, մաքուր և ինքնատիպ գրականութեան և գործնական կեանքին մէջ։

Ժ.

ԽԱԼԻԼ ՓԱՇԱՅԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

1898էն յետոյ է։

Անդրանիկ ու իր ընկերները երկրորդ անգամ ըլլալով—առաջին նահանջէն յետոյ, յորում Անդրանիկ իր հնտրադէշ զինուորի համբաւը կառոյց— կը վերադառնայ Կովկասէն, աւելի ճիշդ Պարսկաստանէն, ուր խումբը վերակազմուած էր։

Գուրգէն ալ վերադարձած էր Կովկասէն։

Սկսուած էր նոր կազմակերպութիւն, ժողովուրդը զինելու, քաջալերելու, ինքնապաշտպանութեան մղելու գործին։

Դաժան և սեւ, անօրինակելի ոճրագործներով բովանդակուած շրջան է այս շրջանը մեր յեղափոխականներու համար։

Կառավարութիւնը անթիւ ու բազմակողմանի հալածանքներ սկսած է Հայդուկներու դէմ։

Սասնոյ սարը և Մուշի դաշտը բռնած կեցած է անլուր և մութ հալածանքը։

Մեր բուռ մը յեղափոխականները կը կարէին գիծերը և կ'անցնէին վտանգելով իրենց թանկագին կեանքը։

Կրակը բացուած է բոլոր կողմերը։ Ամէն ինչ դժուար է, ամէն ինչ անհրապոյր և ոչ մխիթարական։

Միակ մխիթարութիւնը մեր ժողովուրդին համար Հայ կտրիճ յեղափոխականն է, որ դադար չունի, վախ չունի, և երու վրէժը կարծես երբեք մարելիք չունի։

Վրայ կը հասնի Սասնոյ աննման առիւծին—Սերոբի—եղեռնական մահը, մատնուած Գեզալ Նոյի Աւօյի և իր անպիտան մեղսակիցներու կողմէ։

Ընդհանուր չուարում, ընդհանուր լուրջ չփոթ կը տիրէ ամէն կողմ Սերոբի անակնկալ մահուան առթիւ։

Մեծ և, ըստ երեւոյթին, անլուծելի հարց կը բարձրանայ։

Ո՞վ պիտի յաջորդէ Սերոբին։

Ո՞վ պիտի զսպէ թրքական կանոնաւոր զօրքերը և անթիւ, անհամար պաշիպօզուքները, քիւրտ խուժանը, որ Սերոբի մահուան յաղթական խրախճանքով աւելի եւս կ'ուժեղացնէ խուզարկութիւնները, հալածանքները և դաժանութիւնները։

Անլուծելի հարց, բայց Հայ յեղափոխական սերունդը կարող է լուծել։ Եւ կը լուծէ։

Անդրանիկը կը սկսի շարունակել Սերոբի կիսատ

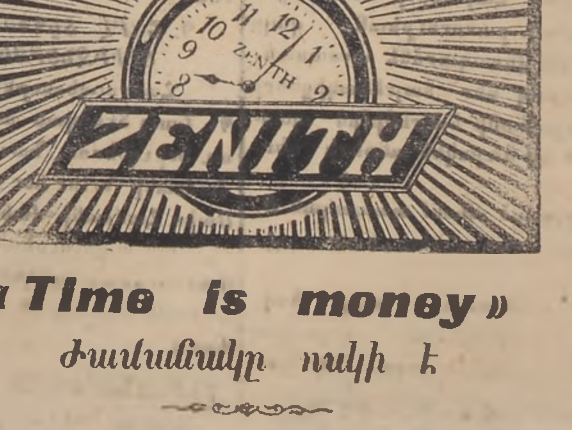

« Time is money »
Ժամանակը ոսկի է

ԶԷՆԻԹ

ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ ՇՆՈՐՀԻՒ ԻՐ ԱՄԵՆԱՃՇԳՐՏՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ՃՇԴԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ՝

անզուգական յատկութիւններուն ձեզի դրամ կը խնայեցնէ առանց դժուարութեան, կարելիութիւն տալով խնայելու ձեր ռոպէները անգամ։

Ունինք ժամացոյցներու ամբողջ շարք, ոսկի, արծաթ թէ նիքել, կիներու եւ այրերու համար։

Կ'ԱՊԱՀՈՎՈՒԻՆ ՆԱԵՒ ԲՈԼՈՐ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՄԵՆԱՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ

Ընդհ. Ներկայացուցիչ՝ ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՇԱՀԻՆ (Ֆոչ փողոց)

Վաճառատուն՝ Վէյկան փողոց, քաղաքապետարանի դրան կից։

Նուագի աղուրեան դէմ!

այլեւս ոչ ներկայացում ոչ նուագ՝ անհանգիստ նուագը ձեր տան մէջ։

ՕՏԷՕՆ

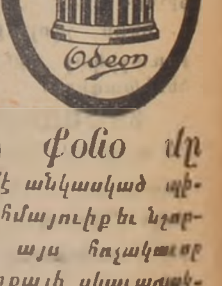

Սկաւառակի եւ ֆօնօի յայտնի մարքան ձեզ այս կը մատուցէ քիչ դրամով ամէն գիշեր ընտիր նուագ լսելու հաճոյքը։

Գնեցէք ՕՏԷՕՆ փօնօ մը

որմէ անկասկած պիտի հմայուիք եւ նշարհիւ այս հռչակաւոր մարքայի սկաւառակներուն շարունակական ժամանման, կրնաք ամէն իրիկուն, ձեր տուներուն մէջ վայելել ամենամեծ նուագահանդէսները եւ նուագները, իրենց վերջին ստեղծագործութիւններով։

Այլեւս ոչ ներկայացում եւ ոչ ալ նուագահանդէս. այդ բոլորը ունենայ ձեր տան մէջ միակ միջոցնէ կեանքի սղութեան դէմ ինքնապաշտպանելու։